

Hind 24.90 krooni

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Postritel:

The Beatles

"Karatekutt"

Kuust ja
muust

Pilk
lastemuuseumi

Teeme ise
käpiknuku!

Delfiinist
õpetaja

Steni
võistluselt

Rallimasinatest

Aastaring
Audenteses

www.healaps.ee

Pehmet maandumist koolipinkidesse, head sõbrad ja sugulased!

Triibu-Liine septembritervitus kõigile!

Seekord on meil kogunisti kahe suvenumbri auhinnasaajad ootel.

Barbinduse merekarbi-auhinnad võitsid

LINDA MAI KARI ja **MARIS VAHT** Tartust, **PIPI-LOTTA KULLA** Laevast ja **LILIAN PAPAGOI** Valgamaalt. Barbie käekoti võitis **LAURA SEPP** Tallinnast, t-särgid saavad **ANNALIIS TENISSON** Jõgevalt ja **GRETHE-LY KANGUR** Laevast. Liblikapastakad võitsid **TRIINU** ja **GERDA SEPP** Tallinnast.

KÄTLIN LUHT Türlit, **ELIAS TAMMEAID** Tallinnast, **BRIT KESKRA** Kohilast ja **TRIIN VALDMAA** Jõgevalt. HAMA komplekti saab **KRISTIINA VESKIMÄE** Türlit, autotee võitis **HANS ERIK KULLA** Laevast.

REKATO auhinnad võitsid

Juuniriini-raamatu saab **AVELIIS VESKIMÄE** Türlit, juulikuu viktoriini võitja on **RIVO TÜKSAMMEL** Haapsalust.

Lembitu-mõistatuste auhinnaraamatud võitsid **LIISA KIIS** Tääksist ja **DIANA-KATRY KORNIS** Mõisaküläst.

Ristsõna-plaadid võitsid **LIISA-MARIA SÜLLA** Viljandimaalt ja **MARDI TRUUS** Tallinnast.

Kes-Mis-Kus?

Nr 9-2010

Kaaneplilt: Grete Liis Nagelman, Kullo Suurnäituselt 2010

- 3 Kärt Õunapuu, Johannes Erikso, Kristina Akulitsi, Mari Siilivase luulet
- 4 Steni võistluselt: Ilmar Volmer, Kristjan Sok, Kaarel Niinelaid
- 6 Kunst: Aastaring Audenteses
- 7 Varasügis: Andrus Norak, Elfriede Palo, Leelo Tungal
- 8 Tiit Kändler Kuust ja muust
- 10 Kristina Kruise Lastemuuseumist
- 12 Viktoriin, Lembitu mõistatus
- 13 Naeru-uss
- 14 Kirjalaps: Mardi Truus
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Oma sulega: Britha Kuldsaar Kuressaarest
- 18 Uudis
- 19 Peep Veedla randtiirust
- 21 Poster 1 The Beatles
- 22 Poster 2 "Karatekutt"
- 25 Indrek Ups rallimasinatest
- 26 Südameliit: koera tervis
- 27 Ilmar Trulli ristsõna
- 28 Järjehoidja
- 30 Lully Gustavsoni käpiknukk
- 32 Sandra sööginurk
- 33 Lapsesuu: Ats ja Iko Kivistik
- 34 Barbindus: Polly muhedikud
- 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 36 Paetismid
- 37 Kino: "Karatekutt"
- 38 Delfiin Billie
- 39 Irise näovärvikool
- 40 Sõber Veltzi rokikool: The Beatles
- 42 Kristiina Veskimäe luige-elamused
- 43 Suvesuplused

Väljaandja: Mittetulundusühing Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja Hea Lapse veebilehelt
www.healaps.ee/tellimine

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levijaht Andrus Lauringson, andrus@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Sügise lõpus on külmad ilmad

Sügisel puud on kollased,
on jäänud linnud viimased.
Sügisel valmis saavad õunad –
küll neid siis korjata jõuab.

Sügise lõpus on külmad ilmad,
siis peab panema paksemad hõlmad.
Kui näed sa metsa all magavat siili,
temast siis vaikselt mööda sa hiili!

Johannes Erikso
Orissaare Gümnaasiumi 4. klassist

Õige rändur

Kui mõni mülkasse seab sammud,
pärast märg on vest ja vammus,
kuid kui sõber on ta ammus',
anna talle süüa rammust!

Pärast seadke sõnu koos,
sest et rõõmsas jutuhoos
kergem taluda on sood!

Kui kord reetma juhtub ta,
ehk seekord talle andestad?
Sea vaid kokku riim üks hea,
üttele talle: „Meeles pea,
kord igaüks võib teha vea!”

Pärast seadke sõnu koos,
sest et rõõmsas jutuhoos
kergem taluda on sood!

Sõna kaaslasele nii:
„Meest sõnast,
härja sarvist,
jõumeest rammust,
rändurit kuid hoopis sammust!”

Ainult rahus aega veeda,
ei õige rändaja sind reeda!
Pole seda hirmu veel,
kui sammud seatud õigel teel!

Mari Siilivask
Tartu Kesklinna Koolist

Aleksandra Mijakova Tallinna Kopli Noortemeijast

Õnnelind

Kord kevadel nägin
ma pääsukest –
nii õrna ja nääpsukest.
Nägin suvel seda õnnelindu
siis, kui oma poegi toitits ta.
Sügisel, kui puude
lehed kaunid,
nägin teda läbi vaikle
tuule lendlemas.
Terve talve ootasin ma,
et oma linnukest jälle näha...

Kristiina Akulits
Lohusuu Põhikoolist

Muudkui sajab!

Kaunis lehevaip on maas,
kooliteele astun taas.
Hinges nukrus, silmis sära,
saov on kõiki jälle näha.
Kõnnin, vihmavari käes,
juba koolimaja näen.
Porised kõik teed ja rajad,
vihma sajab, muudkui sajab.

Kärt Õunapu
Orissaare Gümnaasiumi 4. klassist

**Täname Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi.**

**Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!**

Regina Tagger (Kullo Suurnäitusel 2008)

Inimese eellane

Fantaasiajutt

Kohtusid kord metsas puu otsas kaks vana tütta – Inimahv ja Lendorav. Sõid pähkleid, jõid puulehtedelt vett ning rääkisid maast ja ilmast. Korruga tekkis Inimahvil kange tahtmine Lendorava ees uhkeldada ja ta ütles lause, mida kahetses kogu ülejäänud elu. Lause kõlas: „Aga mina olen inimese eellane!“ Seda, mis nüüd järgnes, ei osanud Inimahv ka halvi-mas unenäos ette näha. Lendorav tõmbas kopsud õhku täis ning tulistas nagu kuulipildujast: „Sina, ja inimese eellane? Naeruväärne! Inimese eellane olen mina!“ Inimahv kuulas Lendoravat, suu ammuli. Väitele järgnes põhjapanev tõestus: „Minul on suured silmad, mis näevad hästi nii päeval kui öösel. Inimesel on ka suured silmad, eriti kui ta on hirmule aetud. Kuid oma suurte silmadega näeb inimene hästi tavaliselt seda, mida pole vaja näha. Näiteks „pindu“ teise inimese silmas.

Minul on väikesed kõrvad, mis kuulevad teravalt. Inimesel on ka väikesed kõrvad. Kuid kuuleb ta nendega teravalt enamasti kuulujutte, salajutte ja lobajutte. Ning samal ajal teeb näo, nagu oleks kuri.

Mina mitte ei lenda, vaid sõna otseses mõttes liuglen. Inimene liugleb ju ka. Tahes või tahtmatult just siis, kui on suurest õnnest või keelatud aine kuritarvitamisest hullunud. Liuglemine viimasel põhjusel on inimeste hulgas kahjuks järjest sagenenud.

Mina olen taimetoitlane. Söön seemneid ja marju. Inimene on ka taimetoitlane. Kusjuures osa inimesi liha lausa vihkab. Ehkki organismil on omad vajadused.

Minu pojad sünnivad paljastena. Inimlapsed ka. Ainult et nende rõõm end vabalt tunda on üürrike. Varsti tuleb ämmaemand ning keerutab lapse märke pepu ümber kuiva pampersi.

Mina olen looduskaitse all. Inimene kindlasti ka. Ega 's muidu neid praegu nii palju poleks. Miljardeid ja miljardeid...“ Lendorav lõpetas oma pika monoloogi.

Inimahv oli nagu puuga pähe saanud, kurk kuivas ja suu tundus paks. Lõpuks lausus ta vaikselt: „Aga teadlased on tõestanud, et...“

Inimahv jättis lause pooleli, kuna sai väga hästi aru, kui mannetu oli tema vastuargument Lendorava tugevate argumentide reas.

Nüüd hakkas Inimahvil kiire. Hüvasti jätmata tormas ta nagu tuulispask järgmisele puule, siis järgmisele ja järgmisele... Ning kadunud ta oligi.

Edaspidi vältis Inimahv Lendoravaga kohtumist. Kui nende teed aga juhuslikult ikkagi ristusid, siis ei tulnud jutupuhumisest midagi välja. Nimelt ootasid Inimahvi alati ees edasilükkamatud asjatoimetused.

Inger-Helen Daub (Mustamäe Lasteloomingu Maja näituselt 2009)

Kassikese unenägu

Oli ilus suvehommik. Päike paistis ja taevas ei olnud ühtegi pilve. Väike kassike tuli trepile ja ringutas rõõmsalt. „Täna võiks kalale minna,“ mõtles kassike. Ta ruttas järve äärde ja hakkas kápaga kala püüdma.

Kassike ootas, millal tuleb mõni kala. Äkki löigi kala sulpsu, kassike äigas kápaga ja saigi kala kätte. Ta hakkas kala sööma, aga oh häda – kala enam ei olnudki.

Kõik see kala ja kalapüük toimus ainult unes. Ja kõigele lisaks oli väljas röske sügisilm.

Kristjan Sok Ruusmäe Kooli 2. klassist

Õuna unistus

Ühel külmal ja vihmasel päeval oli üks õun veel puu otsa jäänud. Iga päev kallas vihma nagu oavarrest. Õun oli läbi vettinud, isegi seeme oli märg ja külmunud.

Puukstel istuvad linnud kurtsid kehva ilma üle ja arutasid, kuhu talveks minna. Üks lind tahtis Kanaari saartele, teine tahtis Austraaliasse. Kolmas ei olnud veel otsustanud, kuhu soojale maale täpselt minna.

Seda kuuldes tekkis ka õunal hirmus tahtmine nendega kaasa minna. Ükskõik, kuhu, peasi, et siit vihma ja külma käest ära saaks.

Äkilise tuulepuhangu tõttu kukkus õun potsti puu otsast maha. Tema aga arvas, et ta juba lendabki lõunasse.

Kui ta lõpuks aru sai, et ta lihtsalt maha potsas, sai ta aru, mis tegelikult toimus. Parata polnud enam midagi, maas oli veel külmem ja märjem – õun tundis: tema lõpp on lähedal.

Enne allakukkumist jõudis ta veel kuulda, et linnud kavatsevad enne minekut kõhud täis süüa.

Peagi maandus üks rästas ja nokkis mahakukkunud õuna seest kõik seemned ära, tõusis lendu ja võttis kursi lõuna poole.

Pärast paaripäevast lendu tundis seeme, et vuhiseb kõrvus, siis potsatas ta maha.

Järgmiseks kevadeks oli seemnest saanud tilluke puuke, tal olid juba juured all ja mõni lehekegi väikese varre otsas.

Paarikümne aasta pärast hilissügisel, kui see puu juba suur oli, rippus tema okstel veel viimane õunake. Küll õunake mõtles: „Nii väga tahaks minna sinna kaugele Eestimaale, millest linnud nii kiitvalt muudkui kõnelevad...“

Kaarel Niinelaid Simuna Kooli 8. klassist

SILMAD SIIA, NOORED MUINASJUTU- PAUNIKUD!

Taas on algamas **Steni Roosi muinasjutuvõistlus**, millest on kutsutud osa võtma kõik 10 -15aastased õpilased! Sten oli Haapsalu poiss, kelle raske haigus aheldas ratastooli. Kuna Sten armastas lapsepõlves muinasjutte lugeda ja kirjutada, siis otsustasid ta vanemad pärast poja surma korraldada Steni mälestuseks üle-eestilise muinasjutuvõistluse. Võistlusele saabus palju häid lugusid ning Ann ja Ants Roos otsustasid konkursi korraldamist jätkata. Tänavune võistlus on juba üheksateistkümnemes, ning algab see – nagu eelmisedki – 6. septembril, Sten Roosi sünniaastapäeval. Sel sügisel oleks Sten saanud neljakümne aastaseks...

Muinasjutud palutakse saata **ANN ja ANTS ROOSI** nimele aadressil **Endla 2b - 1, Haapsalu 90504**. Võistlustööde postitamise **viimaseks tähtajaks on 20. detsember 2010** ning auhinnasaajad kuulutatakse välja aprilli alguses, Hans Christian Anderseni sünniaastapäeva paiku. Head muinasjutustamist kõigile!

Audentese
naituselt
"Aastaring"

Fotod: Kullo Lastegalerii

Elfride Palo

Pärast pingelist pikka päeva

Pärast palavat, pingelist pikka põua-päeva peab päike pisut puhkama. Paraku puudub päikesel puhkepaik. Päike palub pilvepoistelt pilvepessa puhkama pugeda. Pilvepoisid pole paturad, pakuvad päikesele pilvepessa piisavalt põgusat puhkust. Puhtale, pehmele pilvepadjale paneb päike pea puhkama. Päikesel puhkus pole piisavalt pikk. Pärast paduvihma piilub päike põgusalt pilvepilust, paitades pehme pilguga puid-põõsaid. Peagi paistab päike palavalt. Poistel põsed punetavad, pihad peagi pruunistuvad.

Leelo Tungal

Siil septembris

Septembris siil veel pole viil.
Ta tõttab kooli, kuigi iil
kõik okkad lükkab ludusse.
Siil vapralt sibab udusse.
Tal märjaks saada pole hirm –
suur sirmik on ta vihasirm.
Särsaapad jalas, vut-vut-vut,
on siilil kooli minna rutt.

Kuid peatselt – tere hommikut! –
ei tule kooli siiliklutt...
Siil pikalt viskab poppi vist?
Ei – proovib unes õppimist!

Andrus Norak

Tamme laul tõrulle

Tamme otsas kasvab tõru.
Tõru väike on ja mõru.
Ütleb ema talle: “Kuule,
oled saanud juba suureks!

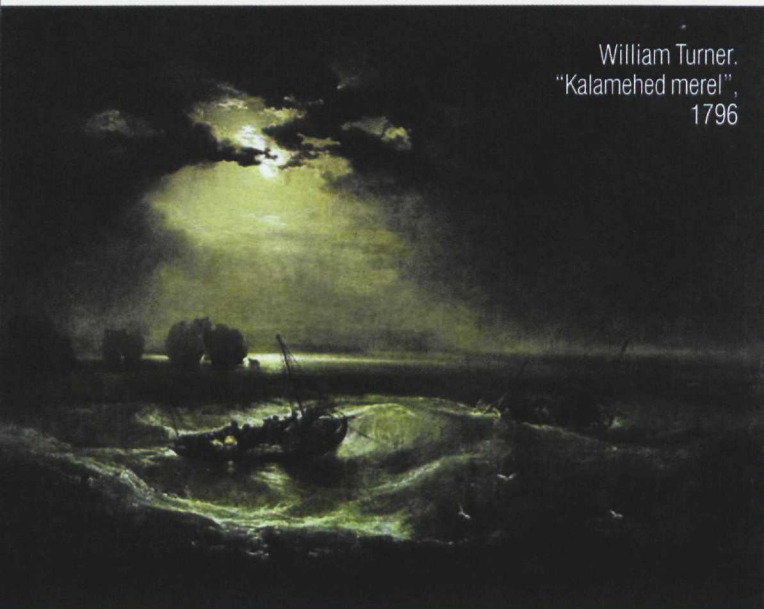
Võtan sind nüüd maha leivalt,
proovi olla iseseisvalt.
Vaata, kas saad välja idu –
siis on hästi, siis on pidu.

Sellest idust kasvab juur,
juurest sirgub tamm nii suur.
Tamme otsa kasvab tõru –
väike, tihke ja nii mõru.

Siis võid öelda: „Tõru, kuule –
oled saanud juba suureks!
Minema nüüd hakka sa,
loodan, et saad hakkama.

Kuidas läheb, eks ma vaata,
kui on möödas sada aastat.“

William Turner.
"Kalamehed merel",
1796

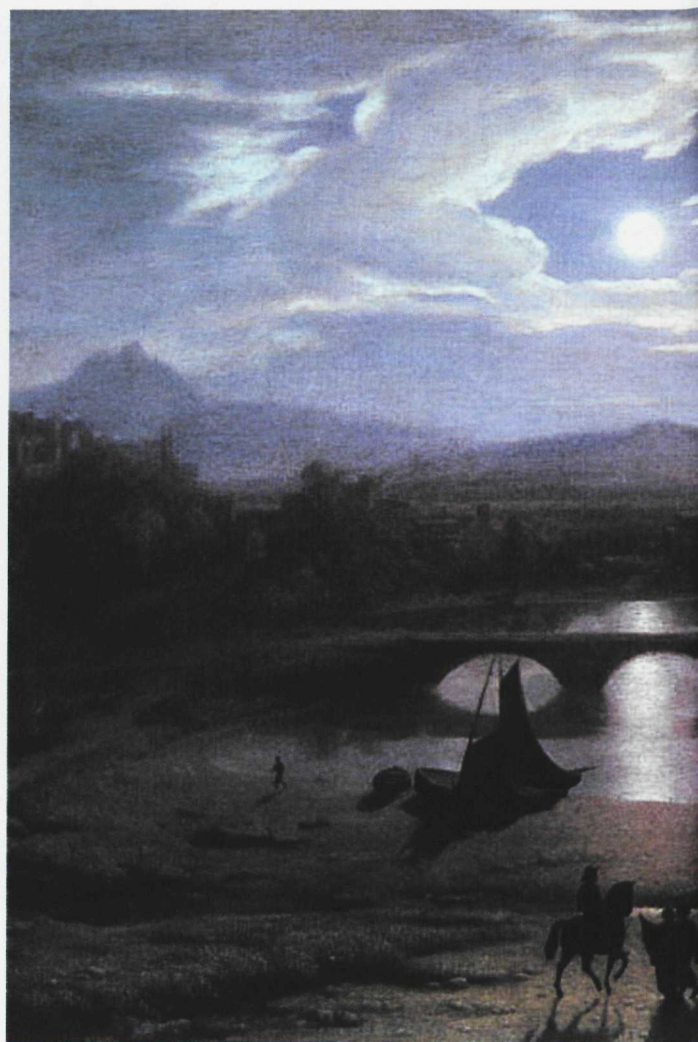

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Kuu kavaldab meid üle. Kui kaugel Kuu ikkagi on?

Klaudios Ptolemaios

Miks Kuu on nii suur, kui see paistab madalal horisondi lähedal? Miks ta kuus tundi hiljem muutub väikeseks, kui särab kõrgel taevas? Lihtsad küsimused, millele teadlased on sadu aastaid püüdnud vastust leida, kirjutades selle kohta tuhandeid lehekülgi raamatuid ja artikleid ning vaieldes oma koosolekutel ja seminaridel.

Kuu silmapete on küllap tuntuim nägemise silmapete maamunal. Silmapiiri lähedal paistab Kuu meile kaks korda nii suur kui oma kõrgeimas punktis. Ometi jääb Kuu ikka sama suureks.

Aleksandria astronoom **Klaudios Ptolemaios** lahendas teisel sajandil Kuu illusiooni põhjendusega, et kui saame seda taevakooki mingite maapealsete majade või puude või postidega võrrelda, tundub see ka suurem. Ptolemaiose

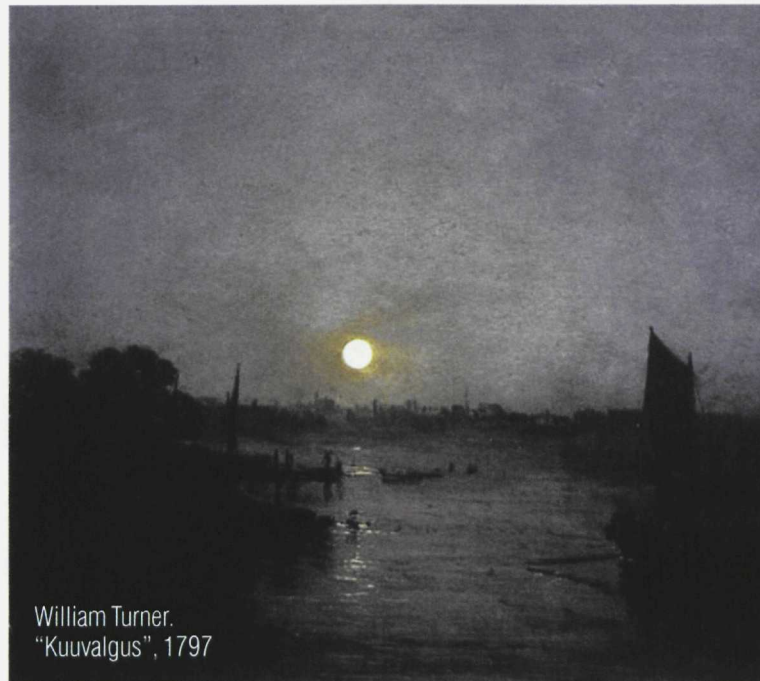

seletus on jäänud siiani Kuu kummalise meelemõjutuse tavaliseks seletuseks. Kuid see seletus ei põhjenda, miks Kuu petab meie silma ka merel.

Kui ma vaatan Kuud, jalutades öisel metsarajal, tundub see olevat nii lähedal, et kukub kohe metsa taha maha. Kuid uuringud on näidanud, et mu aju hindab asju teisiti. Ma pean horisondilähedast Kuud suuremaks, sest me pean seda lihtsalt kaugemal asuvaks. See tundub üsna arusaamatu, kuid püüame arutleda.

Põneva inglise kirjaniku Edgar Allan Poe õudusjutus "Sfinks" kangestub kangelane õudusest, kui istub avatud akna juures ja näeb, kuidas lähemalt künkanõlvalt roomab tema poole hiiglaslik soomustatud tiibadega koletis. Lõpuks selgub, et noormees jälgis vaid aknaklaasi taga niidil ronivat videvikuliblikat. Kuid ta aju kandis selle putuka üle maastikule, justkui roniks putukas mööda küngast. Nõnda muutus putukas tema jaoks sadu kordi suuremaks, kui ta tegelikult oli.

Muidugi me teame, et Kuu on meist palju kaugemal kui kõrgemad puudeladvad metsas. Kuid see, kuidas me tajume esemete suurust, sõltub osaliselt meie ja eseme vahelisest kaugusest. Kui kuusk on meist saja meetri kaugusel ja me arvaksime, et paari meetri kaugusel, siis peaksime kuuske kääbuseks. Ja kui me arvaksime, et kuusk on saja meetri

William Turner.
"Kuuvalgus", 1797

kaugusel, kuid ometi seisab vaid kümne meetri kaugusel, siis peaksime kuuske tõeliseks hiiglaskeks.

Nii et kui Kuu on kaugemal, kui see näib olevat, siis tundub see olevat palju suurem.

Kui Kuu tõuseb kõrgele taevasse, siis mets enam pildi juurde ei kuulu, minu taju maapealsed asjad ei häiri ja Kuu tõmbub tagasi kokku oma tõelise suuruseni.

Õhk murrab valguskiiri, muudab valguskiirte suunda ja nõnda näeme, et merre loojuv päike litsutakse lapikuks. Kuid sellised moonutused teevad kuuketta pigem pisemaks kui suuremaks. Silmapiiri lähedal muutuvad Kuu ja Päike muljutud munade sarnaseks. Mida lähemale horisondile, seda kõrgemale objekt taevas tõuseb. Päikese ja Kuu alumine serv tundub olevat taevas kõrgemal ja see on põhjus, miks merre vajuv päike lapikuks surutakse.

Tehke üks katse. Hoidke viiekümnesendist münti sõrmede vahel oma silme ees ja sirutage kätt seni, kuni see katab kuuketta. Te avastate, et peate münti hoidma oma silmast ikka sama kaugel, olgu Kuu kõrgel või madalal. Ka on Kuu fotodel ikka sama suur, olgu siis silmapiiril või kõrgel taevas üleval. Nii et õhk siin mängus pole.

Väikeste laste puhul on teada, et nende jaoks on Kuu ikka sama suur, olgu siis silmapiiril või taevas üleval. Lapsesilm ei valeta? Kuid teisalt näevad lapsed mõnikord läbi akna, kuidas all tänaval on inimesed niisama pisikesed kui kärbsed. Kuidas lapsed kaugust hindavad, pole siiani täpselt teada. Igatahes muutub see täis kasvamise käigus.

Võite teha veel ühe lihtsa katse. Kummardage alla ja vahtige silmapiiri lähedal olevat Kuud läbi oma hargivahe. See ei tundu enam olevat suurem kui tavaliselt. Pea alaspidi olek paneb aju kaugust paremini hindama. Veel üks kummaline silmapete.

Kui metsik koer teie poole tormab, pole muidugi enam aega mõelda, kas aju kaugust tajub õigesti või valesti. Tuleb leida lähim puu ja kähku selle otsa ronida.

Reis mänguasjamaailma ajalukku

Te ju teate lugu kurvast nukust, kes südame põksudes ootas mänguasjade poe riulil, et ta ometi saaks kunagi kellegi omaks? Päris omaks.

Tallinnas Kotzebue tänaval asuvas Lastemuseumis nukud selliseid kurbi mõtteid ei mõtle. Nad on olnud kellegi omad kakskümmend, viiskümmend ja isegi kolmsada aastat tagasi. Oma omanike poolt armastusega hoitud, tänu millele saavad nad jutustada täna meile oma loo.

Ei tea mina küll ühtegi last, kel oleks ligi 3000 mänguasja. Küll aga on niipalju mänguasju Tallinna Linnamuseumi kogudes, millest sündiski Lastemuseum. Koos Lastemuseumi juhataja Maris Rosenthaliga läheme reisile mänguasjamaailma ajalukku ja saame teada, millega mängisid lapsed Eestis läbi sajandite.

Kõige vanem mänguaasi on 600 aastat vana nahkpall, mis leiti arheoloogilistel kaevamistel ja mis ilmselt jõudis siia Hansateid pidi. Võid vaid ette kujutada 15. sajandil üht väikest poissi või tüdrukut palliga mängimas – ilmselt oligi see ta ainus mänguaasi.

Kõige vanem nukk Lastemuseumis on ligi 300 aastat vana, kuid ta polnud mängimiseks. Tema ülesandeks oli demonstreerida moode. Ja kuna 18. sajandil olid moes pikad kaharad maani kleidid, siis polnud moenukule jalgu vaja.

Seda 300aastast kaunitari võib imetleda vaid fotol, sest kui Sul on juuksed siidiniidist ja seljas ligi 300 aastat tagasi õmmeldud kleit, siis oled otse loomulikult väga õrn ja valguskartlik. Selle nuku töid Eestisse 20. sajandi alguses Eesti tüdrukud, kes olid Hollandis lapsehoidjaks.

Kõige kuulsamad nukutootjad 18. – 19. sajandil olid Saksamaa ja Prantsusmaa. Nukud olid välja voolitud viimse detailini: sõrmed, silmad, suu ja hambad. Nukurietus oli sama luksuslik. Tol ajal olid nukud luksuskaup ja kõik ei saanud endale uhket portselannukku lubada. Kuid et väikeste tüdrukute nuku-unistused vaid unistusteks ei jääks, siis oli võimalik osta erinevaid portselanpäid ja sellele keha külge õmmelda. Nii tõi üks meremees Saksamaalt oma Saaremaal elavale tütrele portselanist nukupea ja aitas valmistada keha külge puust nukujalad. Sel ajal vaadati nukke pea järgi. Isegi kui keha oli muust materjalist ja pea portselanist, oli tegemist portselannukuga.

Kuid ometi oli 19. sajandil isasid ja emasid, kes ei

pidanud paljuks raha nuku ostuks kõrvale panna. Nimelt ostsid Olustvere krahv von Fersen'i toapoiss ja toatüdruk oma kasutütrele suure uhke pitskleidis Prantsuse portselanuku, kes sai nimeks Helene. Nukul oli kaasas pitsist nukupesu, mis on nii ilus ja peen, et see on kenasti nööri-le riputatud. Arvata võis, et tol ajal julges väike Alviine oma ilusat suurt nukku hinge kinni pidades vaid silitada, kuid armastas ja hoidis teda niivõrd, et nukk Helene sai põlvest põlve edasi pärandatud ja nüüd võime ka meie seda 200 aasta vanust nukku imetleda.

Lastemuuseumi nukukollektsiooni kõige pisemad nukud on Saksamaal toodetud tordinukud, mis peideti koogi sisse. Ja üllatus, üllatus – õnnelik leidja sai nuku endale.

Kuid peened nukud, eriti salonginukud, polnud mitte lastele, vaid hoopis täiskasvanutele vaatamiseks ja mängimiseks. Salonginukkude ülesandeks oli istuda peenes tualetis ja tervitada külalisi.

20. sajandil hakati ka Eestis nukke valmistama. Portselani asemel tuli plastmassi moodi tselluloid. Oma tselluloidpeaga esimesest nukust on kirjutanud ka kirjanik Heljo Mänd „Väikestes võililledes“.

Eestis valmistati Ameerika tuntud multifilmikangelasi Mikisid ja Minnisid, kes olid 20 – 30ndatel aastatel väga populaarsed. Kes tahtis ise oma lapsele kodus nukku valmistada, sai nuku tegemise õpetust naisteajakirjadest. Kuna Tallinnas nukumeistreid palju ei olnud, siis teati väga hästi, kust mida saab. Teati, et Rahumäel oli karumeister ja Tallinnas valmistas nukusid Adolf Turba nukutööstus. Olid ka nukukliinikud, kus sai nukke parandada. Eesti nukud olid võrreldes Prantsuse ja Saksamaa nukkudega lihtsamalt riides ja kogult tõntsakamad

Kuid ega ainult linnalastel nukud polnud. Ka maalapsed said endale nukud, küll aga vooliti koduloomad puutükkidest ja nukud valmistati peamiselt ise.

Poistel olid poiste mänguasjad: tinasõdurid, laevad, hiljem autod ja lennukid. Eriti põnevad olid mehhaanilised ehk üleskeeratavad mänguasjad. Üks vanimaid neist on krahv Orlovi laste laev, millel käisid tiivikud ringi ja mis vee peal ujus. Laeva peal istub Inglismaalt pärit meremees-nukk.

Olemegi jõudnud mänguasjadeni, millega lastena mängisid praegused emad ja isad.

Ka siis olid populaarsed importnukud Saksamaalt, kelle silmad käisid lahti kinni. Plastmassist nukuköögid, Polümeeri karvased mänguloomad, Musta Notsu kaardimäng.

Lastemuuseumi teisel korrusel asuvad meisterdamistuba ja näituseruum. Hetkel asub seal rändnäitus, millega kogutakse ligi 1000 teatrinukku. Kuid aasta lõpus vahetab selle näituse välja Nukumajade näitus. **Praeguseks ongi välja kuulutatud Nukumajade nukutubade valmistamise võistlus.** Nimelt troonib Lastemuuseumis üks imeline kahekorruseline nukumaja, mille valmistas 100 aastat tagasi ema Christina oma tütrele Sinaidale. Ja majja sisse piiludes (see on lubatud!) võime näha, kuidas 20. sajandil elati.

Nukumajade võistlusest võivad kõik osaväpnud osa võtta ja valmis majad palutakse Lastemuuseumisse tuua oktoobriks. Lisainfot saate <http://www.linnamuuseum.ee/lastemuuseum>.

Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseum (Kotzebue tn. 16) ootab kõiki lapsi ja mänguasjahuvilisi avastama, vaatama, meenutama, meisterdama ja mängima.

Kristina Kruuse

**LASTE-
MUUSEUM**

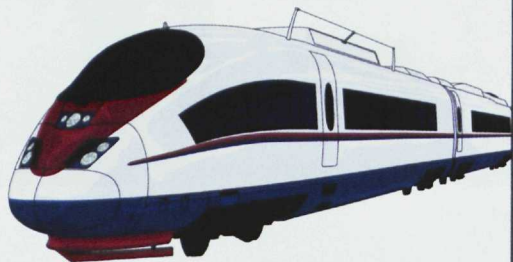
Lembitu mõistatus

#19
08.2010

Krööt käis suvevaheajal koos perega Euroopas reisimas. Et ikka rohkem näha saaks, otsustati enamus teekonnast läbida rongiga.

Kujuta ette, et sa oled selle rongi juht. Läbitud teekonna pikkuseks oli kokku 4 557 kilomeetrit, rong sõitis keskmise kiirusega 163 km/h. Vaguneid oli kokku 19 ning reisijaid 684 - see tähendab, et ühes vagunis oli keskmiselt 36 inimest.

Kui vana oli rongijuht?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et Juurol oli tööpoolest õigus.

Selleks, et kaheksa grillvorsti kolme mehe vahel ära jagada, otsustasid sõbrad kõik vorstid kolmeks lõigata. Nii saadi 24 vorstijuppi ning igaihele jagus neid täpselt 8.

Kuna Juuro viiest vorstist sai 15 tükki, andis tema ära 7. Tuudori kolmest vorstist sai 9 juppi ning tema loovutas vaid ühe. Kuna Juuro andis ära 7 vorstijuppi ning Tuudor ühe, peaks ka raha nii jagatama - Juurole 7 krooni ning Tuudorile 1.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.MaagilineMaailm.net

Mõistatuse tegi Ande

1 Rallisõitjate pea- ja käetugedele on antud nimeks

- a) JENS
- b) HANS
- c) OTTO

2 Lastemuseumi vanimal nukul on vanust ligi

- a) 3000 aastat
- b) 30 aastat
- c) 300 aastat

3 Randtiir kaalub umbes

- a) 100 grammi
- b) 10 grammi
- c) 1000 grammi

4 Koera haistmispirkonna limaskestas on haistmisrakke ligi

- a) 20 tuhat
- b) 20 miljonit
- c) 200 miljonit

5 Animatsiooni erahuvikool asub

- a) Tapal
- b) Tallinnas
- c) Türil

6 Iga-aastase koolinoorte karikatuurivõistluse kuulutas tänavugi välja

- a) Tallinna Kunstigümnaasium
- b) Pärnu Kunstikool
- c) Tartu Kunstigümnaasium

7 Ansambli The Beatles liige Ringo Starr sai oma hüüdnime tänu

- a) Sõrmuste rohkusele
- b) Näokujule
- c) Lemmikkoera nimele

Vastuseid on lihtne leida, kui loed tähelepanelikult sedasama ajakirja.

NB! Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid!
Ootame vastuseid hiljemalt 5. oktoobriks!

„Õpetaja, kas alligaatorid lendavad?“
küsib Juku loodusõpetuse tunnis.

„Muidugi mitte,“ lausub õpetaja. „Miks sa üldse nii rumalaid küsimusi esitad?“
„Sellepärast, et direktor ütles, et alligaatorid lendavad!“

„Khm,“ teeb õpetaja. „Eks nad mõnikord ikka lendavad ka, aga hästi madalalt ja pimedal ajal...“

„Isa, kas sa tead, kes oli Friedrich Reinhold Kreutzwald?“ küsib Juku.

„Need on need tänapäeva lapsed,“ pahandab isa, „kohe näha, et te pole koolis piibli tundma õppinud!“

„Juku, palun ütle meile Lydia Koidula sünni- ja surma-aasta!“ käsib õpetaja.

„Kust mina seda tean!“ kehitab Juku õlgu.

„Aga sul on ju kirjandusõpik laual lahti! Vaata ise, seal on Koidula pildi all aastaarvud kirjas!“

„Ah sool!“ imestab Juku. „Ja mina arvasin, et see on ta isikukood!“

„Kui sul oleksid sarved, siis poleks sinu ja gorillade vahel mingit vahet!“ teatab Juku pinginaabrile, kes talle tunnis ette ei öelnud.

„Aga gorilladel pole ju sarvi?“

„Noh, järelikult siis polegi teil mingit vahet!“

„Kuidas on mitmus sõnast „laps“?“
„Lapselaps!“ hüüab Juku.

Matemaatika õpetaja pahandab: „Juku, teises klassis ei sobi enam sõrmede peal arvutada, nüüd tuleb sul juba pead kasutada!“

„Kuidas see võimalik on?“ imestab Juku.
„Mul on ju üksainus pea...“

„Juku, kui ma annan sulle kümme õuna, et sa neid väikevennaga võrdset jagaksid, siis mitu õuna su vennake endale saab?“ küsib õpetaja matemaatika tunnis.

„Kaks!“

„Kuidas nii – kas sa ei oska üldse arvutada?“

„Mina oskan küll, aga väikevend ei oska!“ teatab Juku.

„Doktor, doktor, mida me peaksime tegema? Meie Juku neelas nimelt ühekroonise alla!“

„Missuguse ühekroonise?“

„Tavalise Eesti krooni!“

„Ah, siis pole vaja muretseda: see kukub varsti ise välja!“

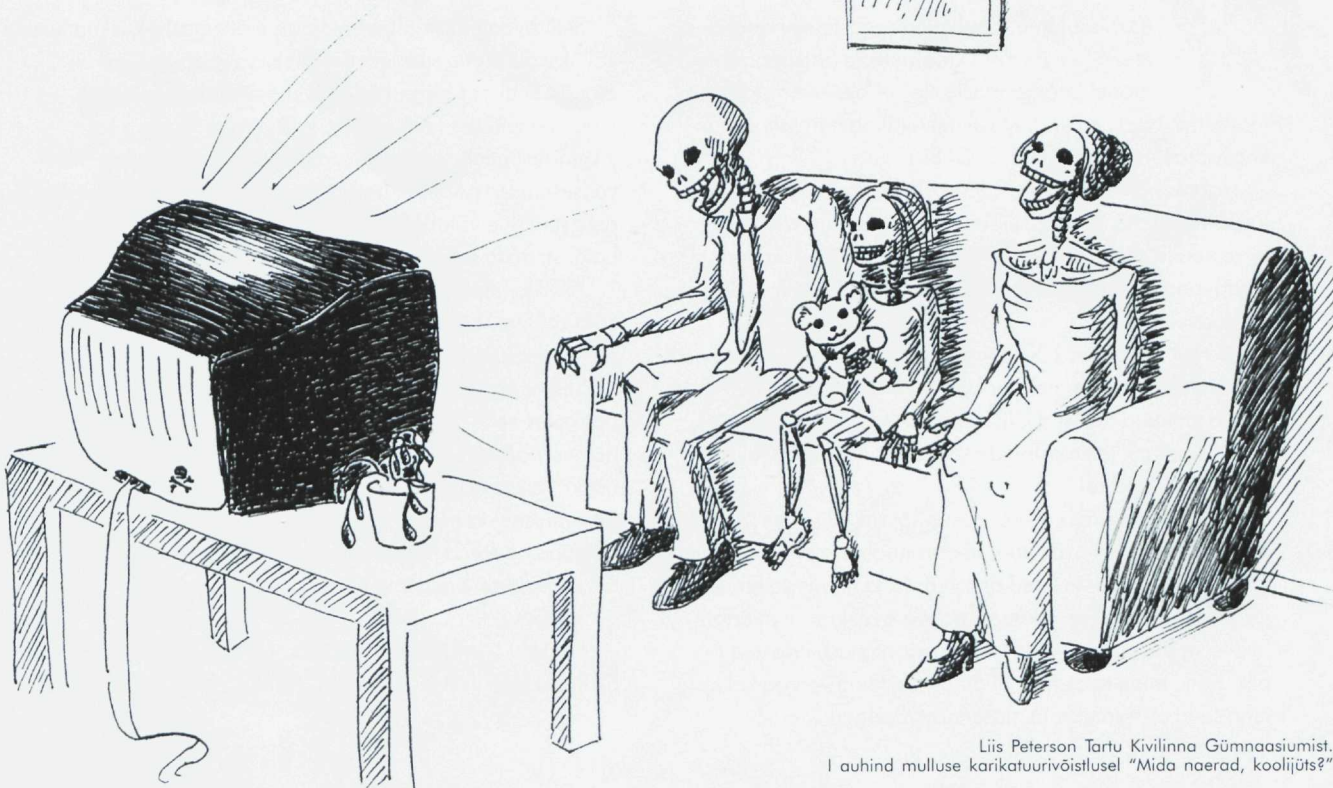
Mida teevad koomikud, kui neil on kõht tühi?

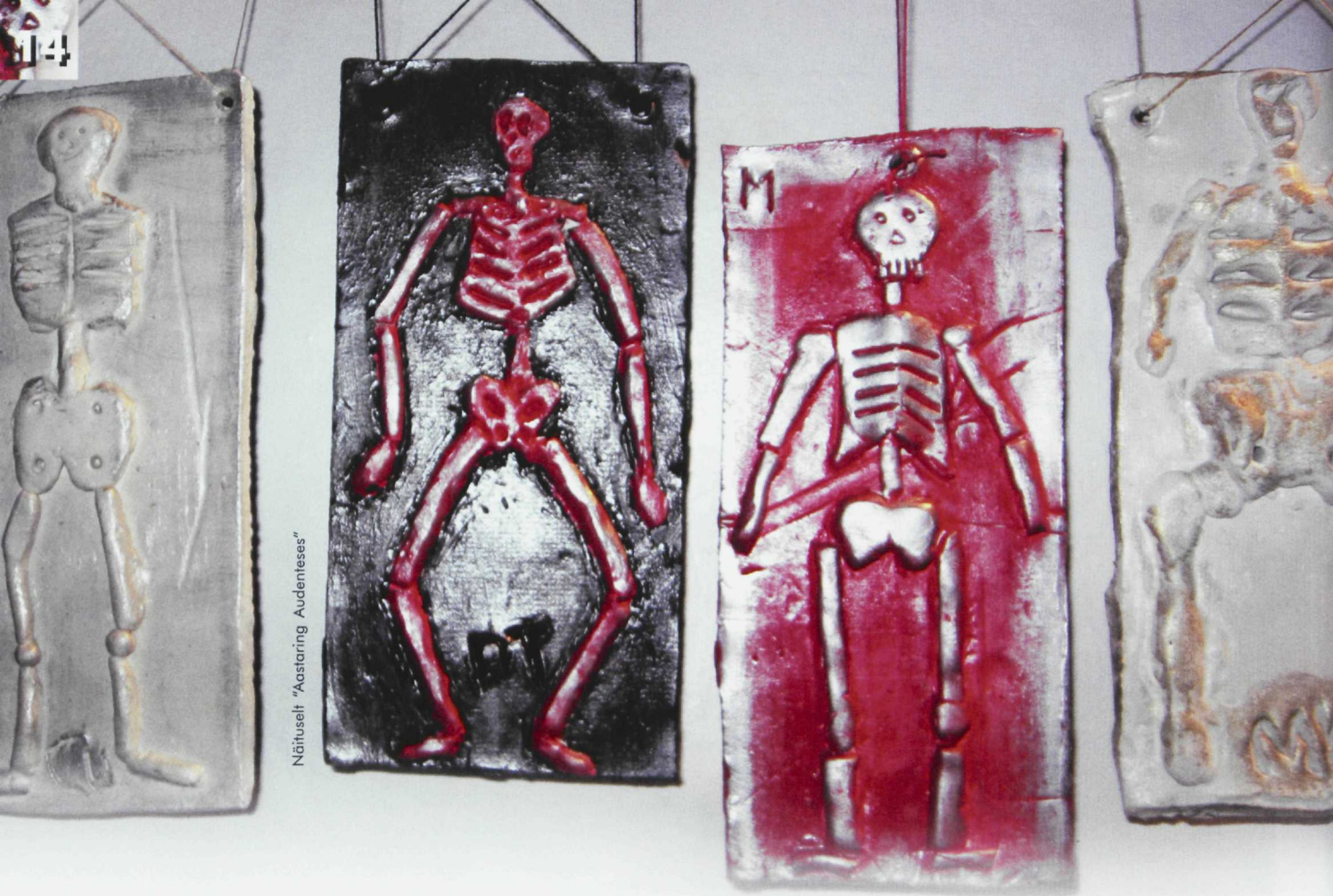
Ajavad pada.

Miks kõik lastekasvatuse kohta käivad raamatud on nii suured ja mahukad? Sellepärast, et kui nende sisust aru ei saada, siis saab neid kasutada mehaaniliselt.

Mida ütles tiiger inglise keele õpetajale?
„Nice to eat you!“

Mis on maailma kõige lühem ajaühik?
Vahetund.

Näitusel "Aastaring Audenteses"

Ei narkootikumidele!

Me kõik satume vahel mingisugustesse pahandustesse. See on täiesti loomulik ja arusaadav, kuid mõnel „nõrganärvilisele“ ei ole see siiski mõistetav. Nad arvavad, et kui miski läheb halvasti, siis on tingimata terve elu rikutud. EI OLE!!!

Hoopis halvem on see, kui nendele „nõrganärvilistele“ tuleb mõte teha üks halb liigutus. Halb liigutus, mis tõesti terve nende edaspidise elu maapealseks põrguks muudab. Need maailma rikkujad ja paradiisist põrgusse viijad on narkootikumid!

Ma ei imesta, kui 1000 aasta pärast inimesi siin maa peal enam üldse ei oleks. Järele oleks jäänud vaid surm, narkootikumid ja muud taolised jälkused. Kõige kurvem on see, et sellised pahale teele astujad seavad sageli ohtu tavalisi korralikke elanikke.

Näiteks ükskord, kui ma bussis sõitsin, tuli ühes peatuses peale üks silmnähtavalt narkouimas nooruk, kes tuikudes ühele toolile istus. Ta käed olid verised ja nendega kompas ta järgmise istme seljatoe käepidet. Tema olekus oli midagi hullusele sarnast – tõmblev keha, pöörivad silmad ja tühi pilk. Kõik, mida ta bussis puudutas, sai tema verega kokku ning seda oli hirmutav ja masendav vaadata!

Sellist vaatepilti nähes hakkasin mõtlema, et kus ma bussti või ükskõik kuhu sisenedes tean, kes siin enne mind on olnud? Seekord oli mul õnne ja ma nägin ise, milliseid käepidemeid see jube narkar oma verega lõrtsis, kuid järgmisest peatusest siseneja haarab juba võibolla sellest verisest torust pahaaimamatult kinni, teadmata, millise riski ta oma tervisele võtab! Ei pea vist ajugeenius olema, et teada haigusi, mida sellised narkomaanid võivad põdeda.

AIDS ja hepatiit on need kõige kurikuulsamad tõved, mida võib kokkupuutel haige verega saada ja millest meile juba ammu kooliski räägitakse.

See oli väga õudne kogemus ja ma arvan, et me kõik peaksime selle üle rohkem muret tundma. Veel olen ma näinud parkides ja kooliümbrustes suitsetavaid või süstivaid noori. Miks nad seda küll teevad? Kas nad tõesti ei mõista, et kahjustavad nõnda nii iseenda tervist ja ka kooli mainet! Kui juba noorena rikutakse oma tervist selliste mürkidega, siis millised on need inimesed aastate pärast?

SEEGA:

KALLIS MAAILMA RAHVAS! EI NARKOOTIKUMIDELE, EI SURMALE JA INIMKONNA LÕPLIKULE HUKATUSELE!!!!!!

Mustkunst

Trikk

Palav suvevaheag oli selleks korraks läbi – õigemini küll ainult vaheag, palav oli endiselt – ning Potiste kool lõi oma ukseid õpilastele taas rõõmsalt valla. Nii nagu teisedki lapsed üle kogu maailma, nii ootasid ega ka oodanud Potiste kooli õpilased kooli algust üheaegselt. Pikki päevi koolipingis istuda muidugi ei tahetud ja ka kontrolltööd ei olnud eriti oodatud, ent sõpru ja klassikaaslaste oli pärast suve väga tore näha.

Esimene september oli pidulik koolipäev. Enamus õpilasi tõttas kooli poole, näpus lillekimbud õpetajale. Ainult Kardo võttis kooli kaasa tordi. Ja mitte õpetajale ega ka direktorile, vaid iseendale. „Mina lähen ju uude klassi, seega on see minu pidupäev rohkem kui õpetajate oma,“ arvas ta aktuse ajal kreemist kooki pugides.

Aktus oli pidulik, nagu ikka. Koolidirektor Renastor pidas kõne (mille ajal Uinu tukkuma jäi) ning teise klassi tüdrukud laulsid heledate hääldetega säravast kooliteest. Laulu ajal oleks Uinu peaaegu ebaviisakalt norskama hakanud, ent õnneks jõudis Leiger seda märgata ning Uinu ärkvele müksata.

Pärast aktust koguneti klassi. Kuni klassijuhataja Tuudorit oodati, oli klassiruum elevust täis – kõik tahtsid oma suviseid muljeid ja suuri seiklusi jagada. Nii juhtuski, et Kardo rääkis sellest, kuidas ta isaga kalal käis ja jõudis kalu kiiremini süüa kui isa neid püüda, Krõõt rääkis oma Euroopa-reisist, Leiger uhkeldas oma sportlike saavutustega... Loomulikult tegid lapsed seda kõike korraga, seega oli üksteisest aru saada päris keeruline.

Lõpuks olid kõik oma suurimad elamused jõudnud ära jutustada ning pilgud pöördusid Lembitule.

„Lemps, kuule, tee meile mõni trikk!“ hõiksid kaksikud Pärtel-Mürkel ja Eldor-Ado justkui ühest suust.

„Tee jah,“ palus ka punapäine Sibülle, „me ei ole ju terve suve su mustkunsti näinud.“

Lembit oli rõõmuga nõus. Klassikaaslaste kogunesid tema laua ette kobarasse ning jäid põlevil silmil ootama.

Lemps kookis koolikotist välja pastaka ning lausus: „Proovime, kas mul õnnestub selle pastaka kork ära kaotada.“

Nende sõnadega asetaski ta pliiaatsi korki oma vasakusse pihku. Pastaka jättis ta paremasse kätte ning viibutas seda kolm korda kõrge kaarega. Pastakaga peopesa puudutades luges ta valjult kaasa: „Üks! Kaks! Kolm!“

Kolmanda löögi järel avas poiss peopesa – ent kork ei olnud kuhugi kadunud. Hämmeldunult vaatas poiss oma peopesa ning avastas siis imestusega, et hoopis pastakas on tema käest kaduma läinud.

Ka klassikaaslaste olid samavõrd hämmingus, kuni märkasid, et pastakas on tema kõrva taga – ja hakkasid läbisegi karjuma: „See on sul kõrva taga ju!“

Naerdes lausus Lembit: „Paistab, et mu mustkunstioskused on suvega veidi rooste läinud,“ – mis oli muidugi vale, kuna Lemps harjutas trikke kogu aeg väga usinalt – „Aga proovime uuesti!“.

Poiss võttis kõrva tagant pastaka ning viibutas seda uuesti kolm korda.

„Kolm!“ luges juba terve klass kaasa ning kui Lemps pihu avas, oligi pliiaatsi kork kadunud kui tina tuhka. Lembit näitas ka oma paremat kätt ning see oli samuti tühi.

Kuidas Lembit seda tegi?

Trikki esitades istus Lembit pealtvaatajate poole veidi küljega – nii, et tema paremat näopoolt ei olnud publikule näha. Pastakat viibutades suskaski ta selle kolmanda korra peal kõrva taha. Kuna aga käsi oli pidevas liikumises ning kaaslaste tähelepanu oli pööratud korki hoidvale käele, ei märganud seda mitte keegi. Pastaka kõrva taha peitmist oli poiss kõvasti harjutanud, et see oleks kiire ning paistaks loomuliku viibutusena.

Kui korki kaotamine „ebaõnnestus“, pööras Lemps oma pead, nii et publik nägi tema kõrva taga olevat pliiaatsit. Olles tähelepanu sellele juhtinud, oli tal kerge võtta kork vasakust käest oma paremasse kätte.

Enne, kui poiss pliiaatsi kõrva tagant ära võttis, pööras ta veidi pead, nii et parem külg jäi jälle publiku silme eest peidetuks. Nüüd parema käega pliiaatsit võttes torkas ta samal ajal pliiaatsikorki endale kõrva. Muidugi mitte liiga sügavale, lihtsalt otsapidi. Publik arvas aga endiselt, et kork on vasakus pihus.

Nüüd jäi Lembitul üle vaid pliiaatsiga viibutada ning näidata, et kork on võluväl kadunud.

Pärast seda oli poisil kaks valikut. Esiteks oleks ta võinud anda näiteks pastaka pealtvaatajatele kontrollimiseks ning ajal, mil kogu tähelepanu on pastakal, korki märkamatuks oma kõrvast ära võtta ja taskusse peita. Teine variant oleks olnud pead pöörata ning kui publik oleks märganud kõrvast välja turritavat korki (mis oleks üsna kindlasti juhtunud), oleks ka see küllalt imetlusväärne, kuidas kork kinnisest pihust mustkunstniku kõrva hüppas.

Mustkunstnik Ande

Kristi ja Taavi lood

Kristi on 11 aastane tüdruk ja tal on vend Taavi, kes on 6 aastane. Ühel sügisvaheaja hommikul ütles Taavi: „Sügis on nii mõttetu aastaaeg!

„Ära nüüd hakka pillima,“ lausus Kristi. „Pidime ju minema täna jalgratastega sõitma, nii et mina lähen pesema ja panen riidesse ning ootan sind õues!

Peatselt olid nad garaazis rattaid välja tõstmas. Kristi pani uhke näoga oma uhiuue punase kiivri pähe ja lausus: „Eks ole ilus!“ Taavi noogutas tusaselt ja pani oma roheline kiivri ka pähe: algul pidi ka tema saama McQueeniga kiivri, kuid siis otsustati, et tal ei lähe seda vaja.

Kui nad rattasõidult tagasi jõudsid, küsis neilt naabermajas elav tüdruk: „Miks teil kiivrid peas on?“ – „Aga miks meil püksid jalas on?“ küsis Kristi vastu. Selle peale hakkas tüdruk naerma ja ütles: „Mina olen Brenda, olen 11 aastane ja elan siinsamas. Kes teie olete?“ „Mina olen Kristi, ka 11, ja see on minu vend Taavi, ta on 6,“ sõnas Kristi. „Kas te minu poole soovite tulla?“ küsis Brenda. „Muidugi, aga me peame oma rattad enne koju viima,“ vastas Kristi. Nad viisid rattad ära ja läksid Brenda poole. Brendal oli väga eriline tuba. Seinad olid värvitud erkrohelineks, nii et kohe, kui vaatasid, tuli hapu maitse suhu. Voodi oli väike ja mitmest kohast võis aru saada, et tegemist oli väga vana majaga: värv koorus maha ja maja oli väga külm.

„Mu ema ja isa on jubedad ajaloo fännid ja kõik peab olema nende arust ajalooline,“ selgitas Brenda. Lapsed läksid jalutama. Kõndides ei pannudki nad tähele, kui kell sai juba 9 ja Taavil hakkas silm kinni vajuma. Kristi võttis ta sülle, et kiiresti koju jõuda. Tuli minna läbi salakäigu, et ema-isa ei näeks, et nad nii hilja väljas olid. Süles loksumise peale ärkas ka Taavi üles ja lausus: „Võtan sõnad tagasi, sügis on kõige kihvtim kuu üldse!“

Hulkuva koera päästmine

Oli juba päris külm ja sügisvaheaeg oli läbi. Kui Kristi ja Taavi poodi läksid, jalutas neile vastu eksinud koer. Peni hakkas neid jälitama ja Taavil tekkis hirm. Koer oli kohe nõrkemas, lausa ribid paistsid välja. Nad otsustasid viia ta oma koju. Ema küll alguses kartis, aga hiljem hakkas koer talle meeldima, kuid teda omale ei lubanud ta siiski võtta. Kristi andis koerale sinki ja Taavi viinereid, hiljem tuli ka Brenda ja pakkus koerale koertevorsti. Koer kosus kiiresti. Aga nad pidid koerale kodu leidma nelja tunni jooksul, sest isa ei oleks nõustunud koera võtma, isegi kuldkala oli tema arust üleliigne. Lapsed otsisid läbi kõik ajalehed, aga seal ei olnud ühtegi koerakuulutust. Ema hakkas koera pärast muretsema. Brendal tuli idee minna koerte varjupaika uurima, kas koeral on kiip, ja lasta teda ka vaktsineerida. Kui nad kohale jõudsid, läksid nad kõigepealt

Britha Kuldsaar Saaremaalt

Tere! Ma elan Kuressaares ja õpin Saaremaa Ühisgümnaasiumi 6. klassis. Tegelen iluvõimlemise ning juttude ja luuletuste kirjutamisega. Esimene minu lühike jutt „Trikimees“ sai valmis 6-aastaselt. Täiesti valmis saanud isetehtud raamat, millest osa on ka Heas Lapses avaldatud, oli „Leena päevik“. Kümneaastaselt köitsin raamatuks jutu „Pireti imekee“. Vahel, kui jutte kirja panen, murdub pliiatsisüsi või saab pastakas otsa, ja siis jäävad jutud lõpetamata. Enamus mu juttudest pajatab tavaelust, kuna mulle meeldib maailm sellisena, nagu see on. Luuletusi kirjutatan ma ka – neil olevat alati mõni nali sees, nagu ütleb mu vanaema, kes samuti kirjutab jutte.

vaktsineerima ja vaatama, kas tal on kiip. Selgus, et kiipi ei ole. Koer oli kenasti kosunud, aga mureks oli see, et peni pidi saama kohe kutsikad. Arst ütles, et nad võtavad koera ööseks loomade varjupaika. Hommikul pidi saama juba kutsikaid vaatama minna. Lahkudes leppisid lapsed kokku, et küsivad, kas nad saavad koera võtta. Õhtul rääkisid lapsed sellest isaga. Isa mõtles veidike ja ütles siis, et tal läheb tööle vaja jahikoera ja koju oleks vaja valvekoera. Ka Brenda ema nõustus koera võtma, aga isa mõtles enne tükk aega – äkki hakkab koeral nende toas külm. Kuid lõpuks nõustus siiski ka tema: kui neil juba aitab seal elada, siis aitab koeralgi. Hommikul jõudsid nad loomade varjupaika. Kristi ja Taavi otsustasid võtta kutsikate ema. Brenda ja ta vanemad otsustasid kahe kuu pärast võtta omale pruunika kutsika. Kaks kutsikat said kahe kuu pärast omale kodu Brenda vanavanemate juurde. Viimane, see valge kutsikas, kellel oli 5 varvast, sai paari kuu pärast endale kodu Kristi ja Taavi naabrite juures.

Oh seda lund küll

Eelmisel õhtul oli kokku lepitud, et Brenda tuleb koos oma koera Sammiga Taavi ja Kristi juurde. Kui Kristi ärkas, siis vaatas ta õue. Õues oli paks ja kohev lumi. Kristi ja Taavi läksid kiiruga alla, sõid, pesid ja panid paksud riided selga. Brenda oli koos Sammiga juba nende poole teel. Taavil tekkis mõte teha lumelinn. Nad vehkisid teha tööd kolm tundi ja saidki esimesed kaks urgut valmis. Sammi jooksis urgut, kuid juhtus jube lugu. Sel hetkel, kui Sammi sees nuuskis, varises urgut kokku. Uru seinad olid päris paksud – see tähendas, et Sammi pidi kannatama suurt raskust. Taavi hakkas nutma. Kristi ja Brenda kakkasid kiiresti kaevama, kuid koera ei leidnud. Tüdrukud puhkesid nutma. Kuid järsku ütles Taavi: „Ärge nutke, mul on idee! Koertel on hea nina ja kui Brenda on oma kinnastega Sammit puudutanud, siis oskab meie koer Terje ju aidata! Eks ole nii? Brenda ja Kristi jätsid nutu. Nad jooksid Terje juurde ja andsid Brenda kinda Terjele nuusutada. Terje haukus, jooksis ja niutsus. Kohe varsti oli ka lume alt kuulda väikest vaikset haugutust ja niutsatust. Terje jäi uru juurde seisma ja hakkas lumehunnikut kaevama. Sealt hüppas välja väike kutsikas. Sammi oli jooksnud suure varingu hääle peale teise urgut. Nad läksid tupp ja andsid Terjele suure kondi ja Sammile väikese kondi, sest ta on ju väiksem!

Kui kevad jõudis kätte

Kui kevad jõudis kätte, oli lõbu laialt. Esiteks Kristil ehk Krissul oli sünnipäev, teiseks oli suur sula ja kolmandaks sai varsti kool läbi. Sünnipäev on Krissu arust kõige-kõige parem päev üldse, aga siiski, alustame otsast. Krissu unest üles äratanud inimene peab küll saama Guinnessi rekorditesse, sest tüdruk ei ärka isegi meteoriiidi langemise peale, pärast äratamist on ta alati vihane. Kui tal on sünnipäev, äratatakse ta kell 9 üles, muidugi alguses Kristi mängib, et magab, aga kui keegi kogu aeg mingit triangelit teeb su kõrval ja laulab täitsa viisist mööda sünnipäevalaulu, no kaua siis võib! Sünnipäevatorit, nämm, ei mingit võileiba, ei mingit piima, puhast rosinaringel ja limps! Krissu on seitsmendas taevas. Oo jaa, kingitused! Vanaemade ja vanaisade käest saab ta alati kaardi ja mõne raamatu. Brenda, kes sel aasta oli esimest korda tema sünnipäeval,

Pildid tegi Kirke

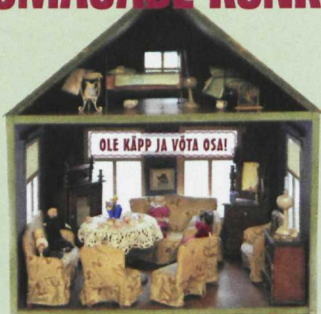
kinkis raamatu koertest, et Terjele paar vahvat trikki õpetada. Taavi on veel pisike, aga siiski korjas ta paar lumikellukest, joonistas kaardi ning andis suure-suure kalli, aga kuna Kristi oli hea laps olnud, siis ostsid ema ja isa talle masina, mis teeb mullijooki. Siis läksid kõik alla ja sõid maitavat martsipanikooki. Pärast jäid ema-isa ja vanavanemad jutustama, aga Kristil tuli lahe idee: „On ju suur sula, lähme vee sisse sulistama!“ „Ega seal külm hakka?“ muretses Taavi. „Pane siis villased sokid jalga, meie lähme teksadega, tõmbame lihtsalt sääred üles.“

Taavi läks kohe joostes põõningule. „Nii, paks talvejope, ekstra pehme ja puuvillane, nagu emme reklaamis naabrinaistele, kui lumememme ehitasin, sama komplekti püksid, mõnusad, villased vanaema kootud sokid, müts ja kindad ning viimaks karvased talvejalanõud.“ Kristi ja Brenda naersid, et on pluss 18 ja Taavi lähaks nagu Alaskale, aga see on väikeste laste asi, emad-isad ju ikka räägivad, et lapsed ei tunne temperatuuri kõige paremini. Krissu ja Brennu rääkisid maailma asjadest – kuhu nad reisile tahavad minna jne. Aga see on kord juba nii, et kes kõige väiksem, seda kas kiusatakse või siis ei panda tähele ning nii oli ka Kristi peres. Tüdrukud kõndisid ees ja rääkisid, kui lahedad on New Yorkeris teksad ja kui kallid oli Seppälä pluus. Taavi oli sellega harjunud ja ta läks oma teed. Kahjuks mõtlesid Kristi ja Brenda seda naljana, et pane paksult riidesse, ega Taavi ei teadnud, et puuvillane või villane asi imeb imehästi vett. Ta hakkas varsti värisema, kuid Krissu ja Brennu leidsid ta õigel ajal, nad läksid kähku tupp ja küsisid tal riided ära võtta. Brenda läks alla ning keetis kuuma vett, Krissu otsis kiiresti Teraflu Hotremi ja mee välja Brendale, ise läks ja riputas õue kuivama Taavi märjad riided. Taavi pugesteki alla ja kuna Brendale polnud kunagi Teraflu keemia maitset, arvas ta, et magusa-armastajale lapsele maitseks see veelgi vähem ja ta pani vee sisse Teraflu ja lisan kõvasti mett – oli see alles hea!

Kristi otsis välja kraadiklaasi

„Õnneks 37 kraadi, mitte kõige hullem,“ lausus Krissu, kui oli Taavi ära kraadinud, kuid sel hetkel tuli ema sisse. „Miks Taavi on voodis ja joob kuuma teed?“ Krissu vastas: „Ee, me mängime arsti, mäletad seda Juku nalja, mis eelmises ajalehes oli?“ „Ega hästi ei mäleta ikka küll,“ lausus ema. „Vaata see, kus ta lendas mägedesse puhkama,“ lausus Krissu. Ema hakkas selle peale niimoodi naerma, et naabrid vist kuulsid ka. Ema lahkus ja kõik hingasid kergendatult, Taavi kehatemperatuur läks madalamaks, varsti oli ta jälle terve kui purikas ja nad pidasid õnnelikult sünnipäeva lõpuni.

Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseumi NUKUMAJADE KONKURSS

**KUTSUME LAPSI KOOS SUUREMATE KAASLASTE MÄNGIMA
OMA KODU JA MAJA UNISTUSEGA NING VEETMA ÜHISELT
AEGA OMA KÄTEGA ERINEVATEST MATERJALIDEST
NUKUMAJU VÕI -TUBE MEISTERDADES!**

Nukumajad palume tuua Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseumi (Kotzebue tn.16, Kalamaja, Tallinn) hiljemalt **1. oktoobriks 2010**. Välja antakse **peauhind ja viis eriauhinda:**

loodussõbralikest ja taaskasutatud materjalidest kodu, mängulise ja põneva lahendusega kodu, lihtne ja moodne kodu, vanaajahõnguga kodu ja nutikate lahenduste kodu auhind Bauhofilt.

Lisaks väiksemad eri- ja ergutuspreemiad. Saabunud nukumajadest koostatav näitus jääb avatuks aasta lõpuni.

Lisainfo konkursi ja muuseumi lahtiolekuaegade kohta:

Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseum

maris.rosenthal@linnamuseum.ee

Tel. 6413491 või 56177911

Vaata ka: www.linnamuseum.ee/lastemuuseum

**Eesti laste
tehtud
animafilmid
valiti Argentiina
filmifestivalile**

**TARTU KUNSTIGÜMNAASIUM JA MTÜ VARIKU
NOORTEKESKUS KUULUTAVAD VÄLJA
KOOLINOORTE KARIKATUURIVÕISTLUSE
"MIDA NAERAD, KOOLIJÜTS?"**

teema:

EHIATUS

**TÖÖD TULEKS SAATA VÕI TUUA 1. APRILLIKS,
2011. a. AADRESSIL: AIANDUSE 4, TARTU, 50110,
ÕP. PAUL KUNMAN**

OODATUD ON MUST-VALGED ORIGINAALTÖÖD FORMAADIGA 210X297 (A4).
TÖÖDE ARV ON PIIRAMATU. IGA TÖÖ TAGAKÜLJELE KIRJUTADA OMA NIMI,
PEREKONNANIMI, KOOL, KLASS JA AADRESS.

töid ei tagastata, parematest töödest korraldatakse näitus.

NB! PARIMATELE AUHINNAD!

2. - 8. septembrini toimub Buenos Aireses 9. Rahvusvaheline
Filmifestival **"Nueva Mirada"** lastele ja noortele.

Selle festivali eesmärk on tutvustada õppimist ning hariduse
omandamist läbi audiovisuaalsete kunstide.

Meie Nukufilmi Lastestudio animatsiooni erahuvikoolist valiti
lühifilmide võistlusprogrammi plastiliinist animeeritud
"Mr. Sword vs The Bow" – autor **Johannes Pähkel** (2010).

Teiseks väljavalituks osutus Tiigrihüppe
Sihtasutuse ja Nukufilmi

Lastestudio 2009 aasta animafilmi konkursi

"Tuleviku tulemine" võidutöö – joonisfilm

"Suhtlemine" – autor **Paula Maurer**.

Veel linastuvad festivalil kaks Tartust pärit noorte
grupitööd **"Buss"** ja **"Buss 2"**.

**NB! Tallinnas töötab animatsiooni erahuvikool,
kuhu saab registreerida 2010 / 2011 õppeaastaks
uusi õpilasi vanuses 7 - 19 eluaastat.**

Täiendav info: Katrin Kuusik, e-post: katrin@nukufilmilastestudio
www.nukufilmilastestudio.ee

Tiirud

Tiirudel on praegu tõsised tiirutamise ajad käsil.

Eriti randtiirudel. On ju selle linnu käes absoluutne lindude rändeteekonna pikkuse rekord. Ükski teine lind ei läbi kaks korda aastas rännuteedel randtiiruga ligilähedasigi vahemaid. Isegi kui randtiirud otse pesitsusaladelt talvitusaladele lendaksid oleksid nad kindlad rekordiomanikud, sest nende kõige põhjapoolsemad pesitsusalad asuvad Arktikas ning talvitusalad lausa Antarktikas! Aga kuna nad neid niigi ülipikki

vahemaid läbivad veel tiirutades, koguneb rännukilomeetreid aastas kesktlābi 80 000! Ja lind ise on vaid 100grammine!

Meil pesitsevad tiirud asutasid end rännuteedele juba juulis, aga kuni septembri alguseni võime läbirändavaid tiire kohata. Kui neil päevil veel mõni silma hakkab, siis võib arvestada, et ta on juba suure hulga kilomeetreid läbinud, toob arktilisi sõnumeid. Meil ka siseveekogude ääres pesitsevad jõgitiirud on rännuhimuliste randtiirudega väga sarnased, mere ääres ja laidudel moodustavad sageli isegi segakolooniaid, kuid lähemalt uurides leiame neil siiski ka eristavaid tunnuseid –

jõgitiiru punane nokk on otsast veidi must ning jalad pikemad. Randtiiru punased jalad on eriti lühikesed, ei paista kõhu alt väljagi. Aga ega nii vägeval lennumeistril jalgadest suurt lugu olegi. Kalapüük käib ju ka lennates ning kalale suudavad tiirud ka vette järele sukelduda. Jõgitiirud nii pikki vahemaid ei rända, kuid talve veedavad siiski suhteliselt kaugel, Lääne- ja Lõuna-Aafrikas. Seal kandis, kus hiljuti jalgpalli MM lõppes. Ja kuhu ka meie rahvuslinnud suitsupääsukesed talveks kogunevad.

Pääsukest meenutavad tegelikult ka tiirud – neilgi on saba pikalt lõhestunud ning pikad teravad tiivad. Mõnel pool neid kutsutaksegi meripääsukesteks või veepääsukesteks. Lisaks väljanägemisele on neil ka lennupilt sama nõrke ja osav kui pääsukestel. Ainult toitu püüavad eelkõige veest, aga kiile napsavad ka õhust vee kohalt. Kui kalad lendaksid, küllap saaksid needki õhust kätte.

Tiire nimetatakse ka merepolitseiks, sest seal, kus nad kolooniates pesitsevad, on neil kombeks vahele segada iga arusaamatuse puhul. Nad püüavad korda lüüa kõikjal, kus see tundub käest ära olevat. Ka inimese pesitsuskoloonia lähedusse sattudes ei lööda risti ette, vaid asutakse teda minema peletama. Loomadest rääkimata. Kõike seda sebumist saadab muidugi ka paras lärm. Hästi on ära tabanud sellise tiirukoloonia meeletud Fred Jüssi vennapojatütar, noor viuldaja Johanna-Adele Jüssi, kes loonud ilmeka viulipala „Tiirud“.

Aga praegu teevad meie tiirud tiire Atlandi ookeani kohal. Kui teised linnud püüavad ookeane ületada lühimat teed pidi, siis randtiirud teevad seda S-tähe kujuliselt, kasutades ära õhuvoole. Nemad ookeani ei pelga. Ja sealjuures õnnestub paljudel neist elada päris kõrge vanuseni. Vanim teadaolev randtiir on elanud 34 aastaseks. Selle ajaga jõudis ta läbida umbes 2,4 miljonit kilomeetrit, mis on võrreldav 60 tiirutegemisega ümber Maa või kolme edasi-tagasi lennuga Kuule! Euroopa vanim teadaolev randtiir on elanud siiski veidi alla 31 aasta ning enamikel tiirudel mõistagi nii palju õnne pole. Samas on vanim teadaolev jõgitiirgi elanud 33 aastaseks. Vaprad linnud need tiirud! Aprillis jõuavad nad oma pikalt reisilt tagasi, siis tasub nendega kindlasti lähemalt tutvust teha. Randtiirused pesitseb Eestis 7000 – 10 000 paari, jõgitiirused veidi vähem, 5000 – 8000 paari. Mere äärde sattudes leiab küllap mõlemad üles.

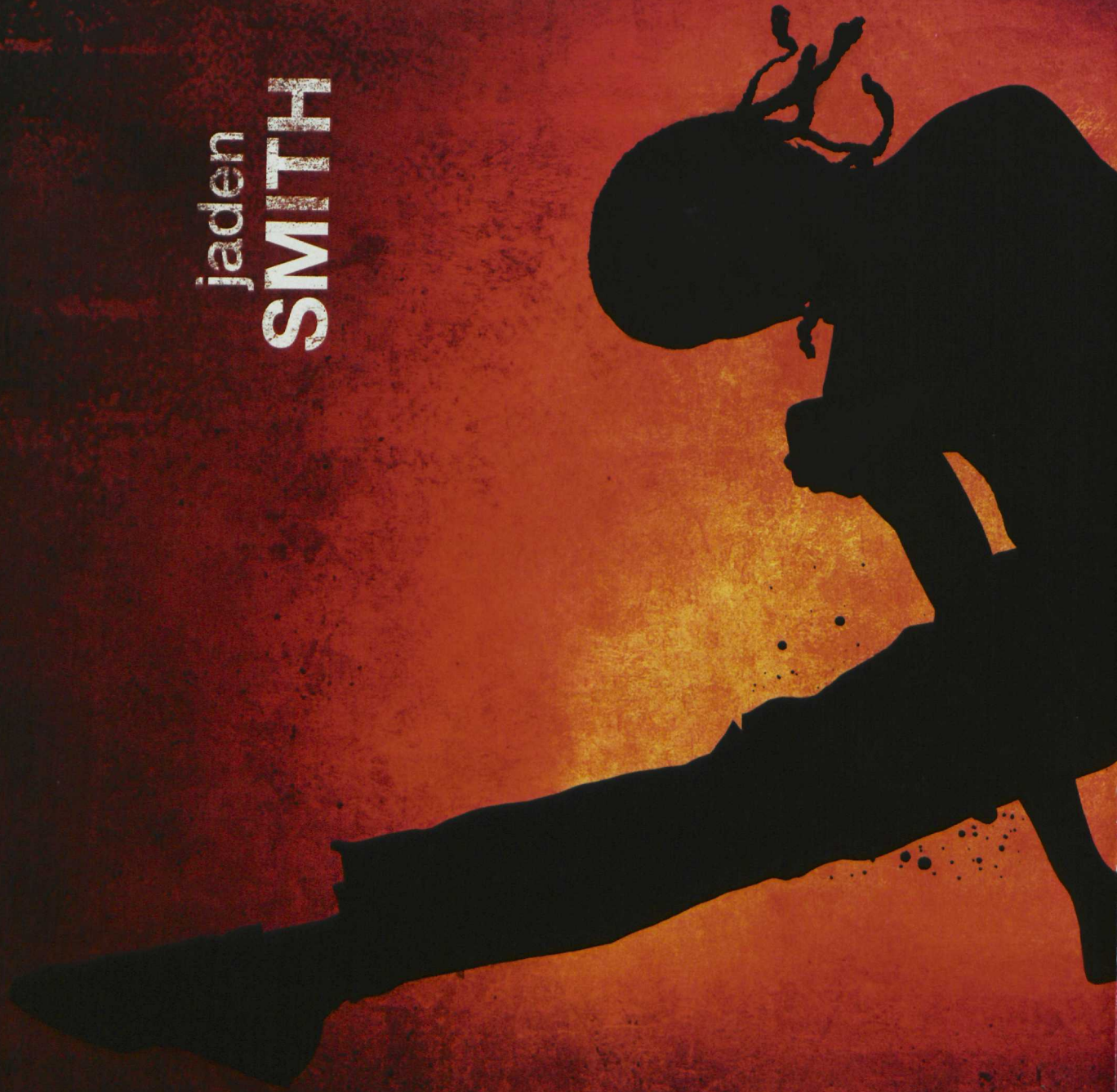

Foto: Bulls Press

HIGA LAPS

jaden jackie
SMITH CHAN

Väjakutse, mida ta
ei osanud ettegi kujutada.

Õpetaja, keda ta
ei osanud oodata.

Karatekutti

COLUMBIA PICTURES PRESENTS

AN OVERBROOK ENTERTAINMENT / JERRY WEINTRAUB PRODUCTION

IN ASSOCIATION WITH CHINA FILM GROUP CORPORATION

A FILM BY HARALD ZWART "THE KARATE KID" TARAJI P. HENSON

MUSIC BY PEARL McCURRY MUSIC BY JAMES HORNER CO-SOUND SO
SUPERVISION BY

COSTUME DESIGNER HAN FENG EDITOR JOEL NEGRON PRODUCTION DESIGNER FRANÇOIS SÉGUIN

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY ROGER PRATT, BSC EXECUTIVE PRODUCERS DANY WOLF SUSAN EKINS HAN SAN PING

STORY BY ROBERT MARK KAMEN SCREENPLAY BY CHRISTOPHER MURPHEY

PRODUCED BY JERRY WEINTRAUB WILL SMITH JADA PINKETT SMITH JAMES LASSITER KEN STOVITZ

DIRECTED BY HARALD ZWART

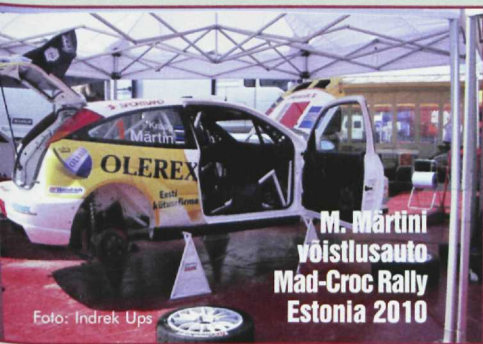
KarateKid-TheMovie.net

KINODES ALATES 3. SEPTEMBRIST

The Beatles

Mis vahet on tavaautol ja „rallikal“?

M. Martini võistlusauto Mad-Croc Rally Estonia 2010

Foto: Indrek Ups

Autoralli on spordiala, kus piloodist ja kaardilugejast koosnevad meeskonnad läbivad võidusõiduks ette valmistatud autodel kiiruskatsetest ja ülesõitudest koosneva trassi. Eraldi startist võistluse võidab raja vähima ajaga läbinud võistluspaar. Kuna rallisid sõidetakse tihtipeale rasketes tingimustes, peavad autod olema tugevad ja ohutud. Kuigi pealtnäha eristavad

„rallikat“ tavaautost tihtipeale vaid sponsorkleebised ja suured spoilerid, on lugu siiski pisut keerulisem.

Enamus ralliautosid on ümber ehitatud tavaautodest. Kuigi erinevates võistlusklassides on nõuded ja piirangud autodele mõneti erinevad, võib sellest hoolimata teha teatavaid üldistusi. Kuna kaalu säästmine on võidusõidu hea tulemuse üks eeldustest, on võistlusautol eemaldatud sisuliselt kõik, mis ei ole kiireks liikumiseks vajalik, nii mugavusvarustus kui ka salongi polsterdus. Võistlusklassides, kus see on lubatud, vahetatakse tihtipeale välja ka auto uste ja tagaluugi klaasid kerge polükarbonaadi vastu. Kergekaalulistest materjalidest kasutatakse veel süsinikku, duralumiiniumi ja kevlarit.

Kuna ralli puhul on tegemist potentsiaalselt ohtliku spordialaga, pööratakse suurt tähelepanu **turvalisusele**. Võistlusauto salongi paigaldatud **turvapuur** peab avarii korral kaitsma sõitjaid auto kere deformatsioonide eest. Olenevalt võistlusklassist on autosse paigaldatud **tulekustutusüsteem**. Ühtlasi peavad võistlejad kandma tulekindlat aluspesu, tulekindlat võistluskombinesooni, spetsiaalseid võistlusjalatseid, kindaid (ainult piloot), näosukka, kiivrit ning pea- ja kaetuge HANS (olenevalt võistlusklassist). Ka võistlusautodes kasutatavad istmed erinevad olulisel määral tavaauto istmetest. Need on jäigemad, sügavamad ning pakuvad avarii-situatsioonis paremat tuge seljale. Teist masti on ka ralliautodes kasutatavad **turvavööd**. Kui tavaautol kinnituvad need lukustatud asendis kolme punktiga auto kerele, siis ralliautodes on üldjuhul kasutusel kuue punkti kinnitusega turvavööd. Rihmad jooksevad üle võistleja õlgade, ümber puusade ning jalgevahelt kõhu peale kokku, kus need lukustatakse.

Lisaks turvavarustusele on tähtis ka **auto sooritusvõime ja vastupidavus**, sest tegemist on siiski võidusõiduga. Kiirema sõidu ja parema vastupidavuse nimel on ralliauto ja tavaauto tehnilises pooles olulisi erinevusi. Ralliauto vedrustus on seadistatav. See tähendab, et muuta saab amordipüstaku pikkust, vedru jäikust, amordi jäikust jms. Tihti vahetatakse ka **mootori detaile**, et jõuallikas oleks vastupidavam ja võimsam. Veel vahetatakse välja mootori juhtaju programmeeritava aju vastu. Suurema võimsuse ja parema jõudluse nimel ehitatakse ümber ka auto väljalaskesüsteem. **Käigukastidest** kasutatakse nii tavalisi, otsehambumis- kui ka järjestikülilitus kaste. Kahe viimase puhul ei ole siduri kasutamine käigu vahetamiseks otseselt vajalik. Käigukasti paigaldatakse ka piiratud libisemisega diferentsiaali lukk, mis tagab selle, et kurvis kantakse veojõudu erinevalt lihtsamatest tavaautodest kõigile vedavatele ratastele. Ka **piduriosad** peavad võistlusautol olema võimekamad kui tavaautol, et need ka suuritel koormustel ja kõrgel temperatuuril efektiivselt töötaksid. Võidusõiduauto veljed peavad olema eriti vastupidavast materjalist, et taluda lööke ja kive. Spetsiaalsed võistlusrehvid valitakse vastavalt pinnasele, ilmastikutingimustele ja temperatuurile.

Kui kõik eespool mainitud lisad ja ümberehitused on autol olemas, võib seda lugeda puhtavereliseks „rallikaks“, mis lisaks uhkele väljanägemisele pakub ka sõitjatele võimalust edukalt finišisse jõuda.

Indrek Ups

O. Tănak

Foto: Indrek Ups

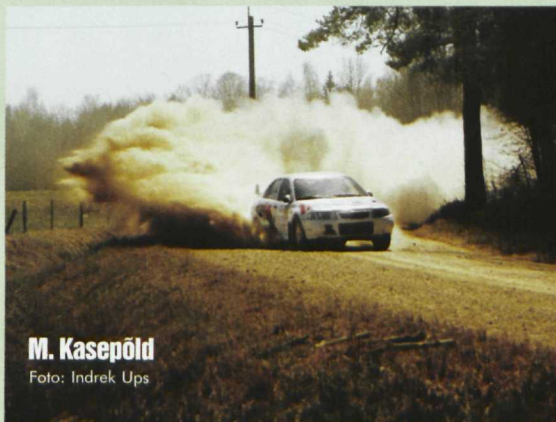
M. Murakas

Foto: Margus Ainsalu

G. Gross

Foto: Margus Ainsalu

M. Kasepõld

Foto: Indrek Ups

E. Laipaik

Foto: Margus Ainsalu

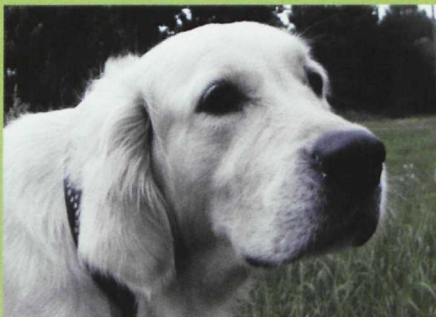
Jäljekütt Jürka, nulisuur Naki ja teised tarknina

Koer „loeb“ uudiseid ninaga. Koera kohta võib täie õigusega öelda – **tarknina**. Koer ammutab ümbritsevast keskkonnast organismile teavet lõhnade kaudu. Ta haistab – veab ninaga õhku, nuusib, nuusutab ja nuhutab. **Haistmine** tähendab lõhnade tajumist ja eristamist selleks otstarbeks kohastunud **haistmiselundi** abil. Haistmismeele teravus oleneb looma haistmispiirkonna suurusel ja haistmisrakkude rohkusest selles. Koeral on haistmispiirkonna limaskestas umbes **200 miljonit haistmisrakku**. Lisaks spetsiaalsetele haistmisülesannetega närvirakkudele asuvad koera ninas ka **haistmisnäärmed**. Haistmiskoe pindala kokku

Lõhnasõnumite alusel muudab ta ka oma käitumist – asub kas jälitama või põgeneb või hakkab omi lõhnamärke pritsutama (uriiniga territooriumi märgistama). Lõhnad ehk **lõhnajäljed** on koerale nagu **lõhnatähestik**, millest ta oma **lõhnasõnastiku** moodustab, et ümbritsevas orienteeruda. Seega on nuuskimine ja jälgede jaht ühtaegu ka ajutöö.

Liikumine ja ajutöö käivad käsikäes.

Kel koer endal kodus või sõpruskonnas, teab, kui väga koerad jumaldavad kehalist aktiivsust. Koera võib liikumisjahu ja

Kuldne
retriiver
Berta

Jürka
ja lilliad

on koeral **150 cm²**, kodukassil aga **14 cm²** ja inimesel vaid **4cm²**. Koera haistmisvõime on inimesega võrreldes tuhandeid kordi teravam.

Lõhnade töötlemiskeskus paikneb ajus.

Loomal, kel igapäevane toimetulek sõltub lõhnade tajumisest, väljendub see ka lõhnade äratundmiseks kasutatava ajupinna suurusel. Koeral käib lõhna esmane töötlus **otsaju haistmissibulas**, kust see suunatakse edasi teistesse ajuosadesse. Nii tehakse kindlaks, mis liiki lõhnaga on tegemist. See teadmine salvestub koera **lõhnamällu**. Kuna koera ninaõõs jaotub kaheks – haistmis- ja hingamispiirkonnaks –, siis näiteks tavalisel rahulikult hingamisel liigub õhk üksnes alumise ninakäigu kaudu ega jõuagi haistmispiirkonda. Lõhnade haistmiseks muutub koera hingamine aga kiireks ja pinnaliseks. Sellised korduvad ja lühikesed sissehingamised (nuuskimine) viivadki õhu haistmispiirkonda. Sel moel saab koer teavet selle kohta, kas lõhnaallikaks on saak ja söök, kas tuttav või võõras, kas eemalepeletav või ligimeelitav.

liikumisnälj panna ulguma, kraapima või ennast sõna otseses mõttes välja närima. Liikumistarve nõuab rahuldamist järjekindlalt iga päev, et lihased ei manduks ja et keha ei muutuks kohmakaks. Liikumatus tõttu, näiteks keti- või diivanikoerana elades, võib koergi ajapikku tõnksiks muutuda. Tööd ja tegutsemist nõuavad nii koera lihaskond kui ka aju. Just seetõttu tunneb koer erilist vaimustust retkedest loodusesse, eriti metsa, kus „**jälje-raamat**“ on põnevaid lõhnade-lehekülgi täis tipitud.

Mõista, mõista! *Neli teevad aset, kaks näitavad tuld, üks heidab magama.* Teadagi – koer! Kõikidel koerlastel on tõepoolest komme enne magamaheitmist aset teha ehk mitu korda magamiskohal ringi tammuda. Seda peetakse atavistlikuks käitumiseks ehk koera kaugete esivanemate harjumuse säilimiseks ajast, mil koerlased elasid kõrge jäiga rohuga rohtlates ja roostikes. Koera silmad helgivad tõepoolest tuledena tänu silma põhjas asetsevale valgust tagasipeegeldavale kihile – läiktapeedile – ja koer näebki pimeduses inimesest tunduvalt paremini.

KAS ME TÕESTI PIDIME
SELLE RAAMATU TÄNASEKS
LÄBI LUGEMA? VAAT
SULLE SÄH! MINA
.....

				Konrad ▶	jõgi ja suur juga Põhja-Ameerikas	Piilupart ...	kriipsukujuline täht	aktuse-saal
				suur riik Aasias ▶				
				... de Janeiro ▶			hobuse-raua-kujuline täht	
				... Hus (Tšehhi rahvuskangelane) ▶			liiter ▶	
				Viljandi teater ▶			nõia lennuk	
				maamajapidamine ▶				soolaseks muutunud
Rooma number 500 ▶	lähimõõt Riina ▶	korrast ära kodukäija ▶						
Paula ▶	sinu ▶	tonn ▶					esimene noot ▶	
tasapisi ehk ... ▶		valuhüüd ▶				Ene Üleoja	Viru-Nigula	Oskar ▶
ava, mulk, süvend ▶		aasta ▶						vaistlikult ette tundma
Marju ▶	maskeraadiga pidu enne paastu ▶							
	Harald ▶							
kaunista ▶		luited ▶						
		"Õnne 13" tegelane						
Eesti ▶	luuletuse osa ▶					oid, mõistus	minu ▶	
	Karksi-Nuia ▶							
tükk ▶		...jalavalss ▶					Alfred Nobel ▶	
		Antonio Vivaldi ▶					Aktuaalne Kaamera	
rohkem ▶				eramaja ▶				
				Riina ▶				
Rein ▶	käised ▶							

Jänku-Juss hüppas arvutist raamatusse!

Veebilehekülj www.lastekas.ee on paljudele lugejatele tuttav nagu oma koduõu või lasteaiatuba. Jänku-Jussil ja ta sõpradel on sellel veebilehel käpad tööd-tegemist täis. Sellegipoolest leidis Jänku-Juss aega, et jutustada oma elust kirjanik **Kati Murutarile** ning kirjanik pani kõik jutud paberile ja avaldas raamatuna, mis kannab pealkirja „Jänku-Jussi lood“. Noor kunstnik **Maigi Magnus**, kelle käe- ja hiirekiri on lasteka sõpradele juba ammu tervet tuttav, joonistas iga jutu juurde mitu ilusat pilti, ning nüüd saavad mudilased aega veeta koos Jänku-Jussiga ka seal, kus arvutit kasutada pole võimalik. Igas Jänku-Jussi juttus peitub mõni tarkuseterake, mistõttu sobib raamat kindla peale igasse lasteaeda ja algkooliklassi.

Mõnusaid vanasõnu

Ajakirjade Kirjastuse ilmutatud kogumik „Kus sõnu, seal mõnu“ sisaldab suurel hulgal muhedaid vanasõnu noortele, mida saaks suurepäraselt tänapäevalgi pruukida – näiteks kas või intelligentseks vestluseks õpetajaga, kui sul kodutöö juhtumisi tegemata: Hea asi nõuab aega. Aega läheb, aga asja saab. Kärme töö on kärnane... Vanasõnad seadis ritta **Piret Voolaid**, pildid nende juurde tegi **Marja Liisa Plats**.

Härä, kes elab voodi all

Paljude auhindadega pärjatud lasteraamatute autor **Chris Riddell** oli mudilasena ilmselt pimedusekartlik poiss. Kust ta muidu teaks, kuidas tuleb pisipõnne voodisse enne und julgustada! Lõbusate piltidega raamatut „Härä Voodiall“ võib soovitada kõigile lastele, kellel on hirm üksinduse ja ööpimeduse ees, kuid lustakas lugemine on see jutt ka kõige julgematele. Jutu tõlkis **Anna-Magdaleena Kangro** ja kirjastas **Ajakirjade Kirjastus**.

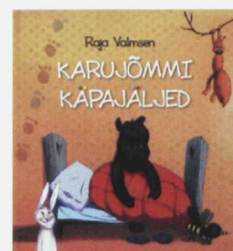
Limpa värvikad sekeldused

Kirjastus **Varrak** ilmutas kõigi limonaadisõprade rõõmuks pildiraaamatu „Limpa ja mere-röövlid“, mille pildid joonistas **Ann Mäger**, värvimislust jääb aga raamatu omanikule. Limonaadijoomise ohjeldamiseks võiks vahepeal värvipliiateid pruukida iga mudilane!

Karujutud kõige pisematele

Raja Valmseni raamat „Karujõmmi käpajäljed“ pakub pisikesi lugusid karust, kes peab sünnipäeva, käib kalal, jonnib ja korjab seeni. **Kristi Kindeli** värvikad pildid ja suured trükitähed teevad raamatu mõnusaks lugemiseks just kõige pisematele.

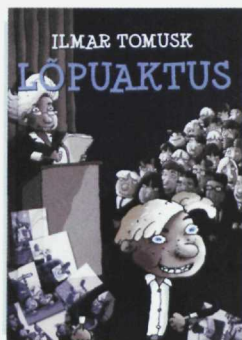

Miriam andis välja oma teadusesarja

Paljude nukufilmide kangeline Miriam on nutikas tüdruk, kes tahab kõike teada. Nüüd on ta **Eesti Päevalehe Kirjastuse** kaudu avaldanud koguni oma mini-entsüklopeediate sarja, mis koosneb kuuest raamatust: „Miriam ja loomad“, „Miriam ja linnud“, „Miriam ja putukad“, „Miriam ja kalad“, „Miriam ja lilled“ ning „Miriam ja puud“. Kõik need teosed on trükitud kartongile, nii et sobivad uurimiseks ka mudilastele. **Teet Kamariku** jutud loodusest ja loomariigist pakuvad aga kindlasti huvi ka suurematele ja **Kädi Risti** joonistatud loomutruude piltide järgi saab tõesti nii taimi kui ka loomi ära tunda. Väärt sari!

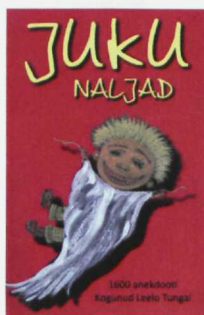
Jälle üks mõnus poisteraamat!

Ilmar Tomuski loodud raamatutegelased Volli ja Johannes on meie lugejatele ammused tuttavad – esimesed lõbusad Volli-lood, muide, ilmusidki Hea Lapse veergudel. Ka „Lõpuaktust“ – põhikooli lõpetajatest pajatavat jutustust – kirjutades oli kirjanikul silmanurgas naerusäde, sest naljakaid asju juhtub raamatus rohkesti – muide, ka selliste tähtsate tegelastega nagu direktor, minister ja asekanstler. Aga kuigi põhilised sekeldajad on „Lõpuaktuses“ poisid, pakub raamat kindlasti lugemismõnu ka tüdrukutele. Kirjastuse Tammerraamat avaldatud raamatu illustreeris **Hillar Mets**.

Kuis siis ilma Jukuta!

Kooliskäimine on teadagi tõsine asi – niisamuti kui ka kodune elu. Kuid et argipäevad liiga tõsiseks kätte ei läheks, selle eest on juba aastakümneid kandnud hoolt vallatu poisiklutt Juku. Kirjastuse **Tammerraamat** avaldatud kogumik „**Juku naljad**“ sisaldab **Leelo Tungla** poolt kogutud **1600 anekdooti** põnnist, kes tänaval ära eksideski ei kaota pead, sest teab peast oma aadressi: juku@mail.ee

Tirilinna lapsed tegutsevad jälle

Aino Perviku Tirilinna lugude sarja uus raamat kannab pealkirja „**Piknik Ristineemel**“. Roosi, Reti, Jaap, Jüri ja Max lähevad piknikule põnevasse paika – Ristineemele, mis sai vanal ajal tuntuks vale-tuletorni poolest, mille ümber toimus palju põnevat. Ka Tirilinna lastel pole Ristineemel igav. Aga sellest loe juba raamatust, mis ilmus kirjastuses Tammer- raamat ja millele joonistas vahvad pildid **Anu Kalm**.

Mõnusad mängud murul ja majas

Et Su sünnipäev kulgeks mõnusalt ja kellelgi poleks igav ka siis, kui televiisor on rikki läinud, selle eest kandis hoolt kirjastus **Varrak**, kelle raamatust „**Laste sünnipäevamängud**“ leiad terve hulga mängu nii suurtele kui ka väikestele, nii õues kui ka toas mängimiseks. **Anna Bernhardi** ja **Silvia Schmitzi** kirja pandud mängude nimed kõnelevad ise enda eest: ajalehemats, hiirejaht, kaptan Plögasilm, ämblikujooks. Muudkui loe ja mängi!

Ja siis ma hakkan lugema

Väiksemana mulle lugemine eriti huvi ei pakkunud. Mida aeg edasi, seda enam on raamatud mulle sõbraks saanud.

Tavaliselt hakkan ma lugema siis, kui selle järele isu tuleb või kui mul on igav. Mõnikord on isegi nii, et kui ma kellegagi tülli lähen, leian lohutust raamatust.

Raamatu valin algul kaante ja pealkirja järgi. Pealkiri ei tohiks kõike ära öelda, sest siis saan ma ise ennustada, millest tuleb juttu. Ka kokkuvõtte peab jätma põnevuse alles. Lugema kutsuvad sellised pealkirjad, milles on sõnad, mis pole igapäevased. Tahan, et raamat algaks põnevalt. Kui paari lehekülje järel midagi põnevat ei toimu, siis jätan tavaliselt lugemise pooleli.

Loen nii tõsiseid, naljakaid kui ka õudseid lugusid. Vihm ja õhtuhämarus sobivad põneva raamatu juurde, kui elada vanas ja pisut nagisevas majas nagu mina.

Enne kui ma hakkan lugema, teen endale kuuma teed või kakaod. Lähen oma tuppa ja süütan seinalambi. Klopin padja kohevaks, toetan selle voodipäitsi ja seina vahele, kerin jalad voodile, rüüpan tassist lonksu, avan raamatu ja siis...

Lisette Jänes Tudulinna Põhikooli 7. klassist

Ka käpiknuku meisterdamine on sulle jõukohane

Käpiknukk on juba nagu päris teatrinukk. Kui oled Äpu, Krölli ja sörmiknuku valmis teinud, siis ei peaks ka käpiknuku õmblemine sulle raskusi valmistama.

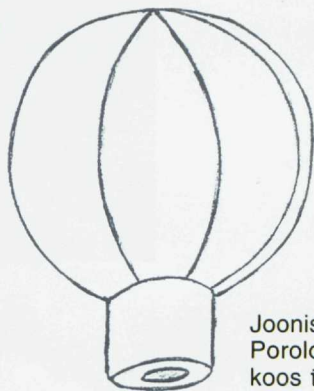
Käpiknuku võid teha väga lihtsalt. Näiteks käpik-hiire tegemiseks lõika lõike järgi topelt riidest välja ühes tükis nii käpiku keha kui ka pea koos kõrvadega. Hiire nägu kujunda aplitseerimise teel enne nuku kokkuõmblemist. Tee lõiked ja lõika nende järgi välja tukk, silmad, suu jm näo kujundamiseks vajalikud detailid. Hiire nina võiks olla torbikukujuline. Silmateradeks ja ninaotsaks sobivad nõõbid. Õmble kaks nukupoolt kokku ja saadki vahva hiire. Samamoodi võid ise teha lõiked ka mõne muu loomnuku jaoks. Käpiknuku võid teha ka teisiti. Väga kerge on nuku pead teha kauplustes müügil olevast kõvast vaht(styrox)pallist (läbimõõduga 10 cm) või poroloonist. Lõika lõike järgi (joonis 1) umbes 1 cm paksusest poroloonist 5 siilu. Õmble need omavahel kokku ja saad enam-vähem ümmarguse ja kerge seest tühja palli. Samasugused siilud, kuid väikese õmblusvaruga, lõika välja ka pea katmiseks mõeldud riidest. Jäta esialgu esimene ja viimane siil omavahel kokku õmblemata. Pööra pea katteriie parempidi, pane vaht- või poroloonpall selle sisse ning tee viimane õmblus palli peal. Kõva vahtpalli katmiseks võid kasutada ka ühevärvilist elastset sokki või õhukest trikooriit, mida on kerge palli peale venitada. Sobivasse kohta palli

Joonis 1.
Siilu lõige

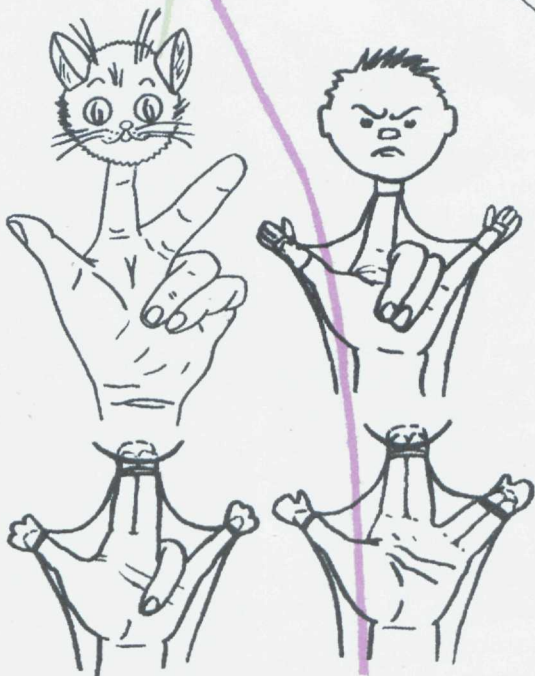
Hiire
tuka lõige

Käpik-hiire
põhilõige

Käpiknuku põhilõige
Pikenda lõiget
nii palju kui vaja

Joonis 2.
Poroloonisiiludest nuku pea
koos torukesega sõrme jaoks

Joonis 3.
Käpiknuku hoidmise viise

sisse lõika sõrmejamedune auguke. Augu külge liimi või õmble umbes 3 cm pikkune paksmast riidest või poroloonist toru sõrme jaoks. See on vajalik selleks, et nukk paremini käes püsiks (joonis 2).

Nüüd lõika põhilõike järgi kaks käpiku poolt ja õmble omavahel kokku. Kui käpiku riie on liiga õhuke, pane tugevduseks vooder. Õmble nuku pea keha külge ja hakka seda kujundama. Silmad tee Äpu või Krõlli silmade eeskujul. Nina võid nukule teha nii, nagu tegid sõrmiknuku pea või hiire koonu. Ka nuku käppadesse (kättesse) võid sõrmede jaoks torukesed panna.

Nukud valmis, hakka mängima. Joonisel näed erinevaid viise, kuidas nukku käes hoida (joonis 3). Katseta, kuidas sinul on nukku kõige mugavam käsitseda. Harjuta nukuga käimist, jooksmist, tantsimist, noogutamist, eitamist, tervitamist, lehvitamist. Püüa nukku hoida enam-vähem ühel kõrgusel. Nukuga võid harjutada ka peegli ees.

Kui oled oma nukuga piisavalt mänginud, ära jäta teda lauale või sahtlisse igavlema. Saada oma käpiknukk näitusele Tallinna Lastemuuseumisse. Aga ära oota saatmisega kaua, sest kõik nukud rändavad septembri keskel Jõhvi sealse Laste Kunstikooli ruumidesse. Sealsamas asub ka Jõhvi nukuteater Lepatriinu. Soovin sulle püsivust ja usun, et teed valmis ühe vahva nuku!

Mõnus ja soe suvi on selja taga, kuid ei tasu heituda, sest lubatakse ka sooja ja ilusat sügist. Mis sobiks sügisõhtusse veel paremini kui kaneelised ahjuõunad ning kosutav piparmünditee?

Kokka ise!

Piparmünditee

Piparmünditee lõhnab taevalikult, maitseb hästi ning on pealegi rahustava toimega, mistõttu on seda hea juua vahetult enne voodisse pugemist, et eriti mõnus uni tuleks.

Vaja läheb:

- peotäis värskaid või kaks teelusikatäit kuivatatud piparmündilehti
- kruusitais keevat vett
- soovi korral suhkrut (soovitavalt pruuni)

Aseta piparmündilehed kruusi põhja ning vala peale keev vesi. Lase teel 5 minutit tõmmata. Soovi korral kurna tee läbi sõela ning lisa suhkrut.

Väikesed ahjuõunad

Kindlasti on paljud teist söönud ka selliseid ahjuõunu, mis on tervelt koos koorega küpsetatud. Pakun aga veel lihtsama ja kiirema variandi, kuidas mõnus maius endale kõhtu saada.

Vaja läheb:

- ligikaudu 5 keskmist õuna
- 2 supilusikatäit pruuni suhkrut
- 1 supilusikatäis kaneelipulbrit
- natuke toiduõli

Koori õunad, lõika pooleks ning seejärel veel pooleks. Eemalda noaga südamikud. Määri ahjuvorm kergelt õliga kokku (mina kasutan selleks tavaliselt salvrätti) ning lao õunatükid vormi. Sega kausikeses kokku suhkur ja kaneel ning aseta valminud segu lusikaga igale õunale. Lükka vorm kuuma ahju (ole ettevaatlik!) ning küpseta õunakesi 200 °C ahjus, kuni need on pehmed ja suhkur sulanud (ligikaudu 20 minutit).

Kolmeaastane Ats Joosep Kivistik ja ta aastane vend Iko Julius esialgu veel kirjutamistööga tegelda ei viitsi, kuid teraseid mõtteteri puistavad igal sammul. Ema Eneken, kes kutsuh vendi Kalliskivistikeks, korjab pidevalt vahvaid lausepärlid üles ja paneb neid kirja. Eriti jutukas on LAts ehk Ats Joosep.

Kalliskivistiku pisikesi pärle

Ema ohkab: Kas meie peres häid lapsi ka on?

LAts: Ei, ainult Ats ja Iko!

☞ **LAts:** Koera kodu ei ole meie kodu – meie kodu on lastekodu.

☞ **LAts:** Meil ei ole kassi. Meil ei ole koera. Meie oleme lihtsad lapsed.

☞ **LAts:** Täna ongi homme ja praegu ongi pärast!

☞ **LAts:** Murulauk – no kus siin siis see auk on?

☞ **LAts:** Mis asi see pekk on? Kas lapsed ja loomad ja linnud on pekk?

LAts: Kas see on kõrvenõges?

Ema: Ei, see on veiste südamerohi.

LAts: Las siis olla see teiste südamerohi...

☞ **LAts:** Ma tahan jäätist süüa! Mul on kõhus sinkjasmust tühimik!

☞ **LAts:** Kui tullakse, öeldakse: Head nägemist! Kui minnakse, öeldakse ka... midagi... head.

Isa (loeb unejuttu ette): Esimene peatükk, kus tuleb juttu hammastest.

LAts: Mis pea tükk? Missugune tükk?

☞ **LAts:** Mulle ei maitse kibuvits. Head lapsed kasvavad kibuvitsata!

☞ **LAts:** Mis juhtub solgiga, kui seda süüa?

Ema: Tule siia, Kakadu!

LAts: Ma olen hoopis Motikamees! Motikamehed kakavad ka!

☞ **LAts:** Teeme nii, et mina olen Lotte ja Iko on Leiutis!

Köögist kostis klirinat.

LAts: Tass läks õnneks katki!

LAts: Täna on märga liiva sadanud!

LAts (vaatab, kuidas ema kasvuhoone raame punaseks võõpab): Kui mina suureks saan, siis värvin ainult aknaid... mitte raame!

☞ **LAts:** Puud tuulutavad.

Ema: Lilled peal ei maksa talluda!

LAts: Jah, sest sa ei maksa.

☞ **LAts:** Võta mind sülle, ma ei saa ise ennast võttaaa!

☞ **LAts:** Ma ei saa iseendaga rääkidaaa!

LAts: Issi on julge! Tubli! Tugev!

Ema: Kas issi ilus ka on?

LAts: Ei ole. Kole. Ilus koletis.

LAts: Ma tahan raha!

Ema: Miks?

LAts: Ma tahan seda õhku visata!

Ema: Miks?

LAts: Ma tahan näha, kuidas see lendab!!!

LAtsi sekretärina tegutses Eneken Maripuu

Kui ka Sinul, hea lugeja, on väikevend või -õde, kelle mõtteid on peres üles tähendatud, siis võiksid neid meiegagi jagada.

polly

pocket™

Nüüd on
aga Polly
Pocketi sarjas
valminud terve
trobikond isevärki
muhedikke!

Polly ja ta lähedad muhedikud

olly on vahva nukutüdruk, kes armastab iga-suguseid karpe ja laekaid ja kohvikesi – teate ju küll seda Polly Pocketi kraami! Mida nendes laegastes ja karpides kõik ei peitu – nii loomi kui ka linde, nii ehteid kui ka nukukesi!

Nüüd on aga Polly Pocketi sarjas valminud terve trobikond isevärki muhedikke, keda inglise keeles cutantideks nimetatakse. Mõni oleks justkui õuna moodi, mõni meenutab pudelit ja mõni hoopis veidraid loomakesi! Ja igaühes neist peitub midagi, millega saab mängida või mida võib

niisama imetleda. Kes soovib, võib neile muhedikele ka elu sisse fantaseerida.

Meie seekordne ülesanne on lõbusat laadi: joonistage meile päris oma leiutatud lähedaid muhedikke, kellest-millest võiksid saada Pollyle mõnusad kaaslased!

Otame teie leiutisi hiljemalt 5. oktoobriks 2010!

Parimatele auhinnad Rimonnelt

Polly Pocketi Cutanti sarjast!

Maaletooja:

RIMONNE

r
a
h
n
u

r
e
e
t
m
ä
n
g
e
i
-
j
u
u
s
e

aeg ennast tippvormi viia...

see on nii coool!!

uuuuuuuuuuuu

Paetisme

- ☹ Kas tantsulövisid on võimalik taltsutada?
- ☹ Kus pesitsevad rahahaid?
- ☹ Kas õhulossi ehitamiseks antakse pangalaenu?
- ☹ Kui neiu teeb noormehele pesapunumise ettepaneku, paneb poiss kohe punuma.
- ☹ Üheksa korda diagnoosi, üks kord lõika.
- ☹ Kõige enam upuvad need, kellel on meri põlvini.
- ☹ Noored neid soovivad saada ilmatüdrukaks, vanemad reisisaatjateks.
- ☹ Soovin reisikaaslast, reisisaatjatel ennast mitte pakkuda.
- ☹ Et saada ratsarikkaks, pead olema kogu aeg sadulas.
- ☹ Oleks papa Carlo olnud keskküttega korter, poleks Buratinot olnud.
- ☹ Buratino on küllaltki ninakas.
- ☹ Papa Carlo pole Buratinoga kordagi metsas käinud, sest milleks puid metsa viia.
- ☹ Euroopas on kriis, Aasias riis.
- ☹ Jooksvat remonti võib käigupealt teha.
- ☹ Tütarlapse südame leidmiseks peab noormees oma südame kaotama.
- ☹ Vabadusesammas on nagu Tallinn, mis kunagi valmis ei saa.

Lausepärl

- ☹ Köht on inimesele väga tähtis. Seal on makaronid, kompott, borš, ja kõigi nende asjade keskele mahub ära ka süda.
- ☹ Elektrikannu matkale kaasa ei võeta, sest metsas on raske pistikut leida.
- ☹ Kõige maitsvamat sööki valmistab vanaema. Emal tuleb samuti hästi välja. Isa aga lõikab hästi leiba.
- ☹ Dzentelmen on sama mis leedi, ainult et meessoost.
- ☹ Saba on loomadel taga. Näiteks lehm lõpeb ja algab saba.

Mida peab looder meeles pidama

- ☹ Armasta voodit nagu iseennast.
- ☹ Päeval puhka, et saaksid öösel hästi magada.
- ☹ Töötegemine on püha, ära teda puutu.
- ☹ Ole rahulik, puhkamisest pole veel keegi surnud.
- ☹ Kui töö on tervislik, siis las töötavad need, kes haiged on.

Kaugele kodust

Kas keegi teist on kunagi pidanud kolima teise linna, jättes maha kõik sõbrad ja tuttavad, et alustada otsast peale? Filmis **"Karatekutt"** kolib Trey Parker (keda kehastab megastaar Will Smithi poeg **Jaden Smith**) emaga otseku teisele planeedile, tuhandete kilomeetrite kaugusele Pekingisse. Kõik on võõras, nii keel kui ka kombed, ja poiss vihkab enda sõnul uut elu ning tahab koju. Veel hullemaks läheb elu siis, kui ta jääb kena kooliõega rääkides jalgu kooli suurimale riukukele, kes on lisaks ülbusele ka osav kung fu õpilane, mistõttu Treyl pole lootustki temast ega ta sõpradest jagu saada. Just siis, kui poissi ähvardab elu valusaim keretõis, tõttab talle appi nende kortermajas elav ja tegutsev remondimees härra Han. Mida suudaks üks harilik remondimees viie-kuue kung fu poisi vastu? Suudab ikka küll, kui seda tegelast mängib legendaarne võitluskunstide meister ja mitukümmend aastat ekraanil kõiksugu vastastele valu andnud **Jackie Chan**. Ta võtab poisi oma tiiva alla ning hakkab teda treenima, et see enam kunagi kedagi kartma ei peaks – ei eelseisval turniiril ega elus üleüldse.

Oktoobrikuusse jääb lausa kaks 3D-lugu: eestikeelne vaimukas komöödia **"Mina, supervaras"**, kus üks saamatu sulil tahab varastada ... kuu!, ning noore öökulli katsumustest jutustav uskumatu seikluslugu **"Valvurite legend: Ga'Hoole'i öökullid"**. Aga neist juba järgmine kord. Kohtumiseni kinos!

Billie — tantsija ja tantsuõpetaja

Delfiinide tarkusest on palju kirjutatud ning neist võluvatest mereloomadest on filmegi tehtud – mõne aja eest oli paljude laste (ja ka täiskasvanute) lemmikfilmiks „Flipper“, mis pajatas targa ning heasüdamliku Loivakese seiklustest. (*Flipper* tähendab inglise keeles loiba.)

Oma kehakuju poolest sarnaneb delfiin küll kalale, kuid tegelikult kuulub imetajate sekka. Peale haistmismeele on tal olemas kõik need meeled, mille abil teisedki imetajad muu maailmaga sidet peavad.

Teadlased kinnitavad, et delfiinid on intelligentsuse poolest niisama targad kui koerad või šimpansid: maiuspalade ootel on nad ära õppinud ilmatu keeruliste trikkide tegemise ja kuigi delfiinide kõnekeel koosneb piiksumisest, prääksatustest ja vingumisest, olevat üks Honolulu okeanaariumis esinenud laiksilm-delfiin lõpetanud oma hundiratta-triki alati ulja hüüdega: „Yes, okay!“

Lõuna-Austraalias, Adelaide'i linna lähistel, elab suur hulk delfiine ja nende jaoks on seal nüüdseks loodud varjupaik ning vaalu ja delfiine kaitsev WDCCS-i nimeline organisatsioon, mida juhivad doktor Mike Bossley. Kirgliku delfiinisõbra huvi loivaliste sõprade vastu tärkas enam kui 20 aastat tagasi, kui ta leidis kohalikust ajalehest foto, millel delfiin ja valge hobune ujusid külje külje kõrval koidikule vastu.

Hobusega sõbrustavale delfiinile olid loodusesõbrad algul nimeks andnud Billy, kuid kui selgus, et tegu oli tüdrukuga, tehti väike muudatus: Billyst sai Billie. Billie oli teadmata põhjusel jäänud varakult emata ning otsis sõpru nii loomade kui ka inimeste seast. Lisaks hobusele olid ta suplusõpradeks üks erruläänud politseinik ja ta koer.

Noorpõlves jäi Billie õnnetusekombel pikaks ajaks lüüskambrisse lõksu ning andis vaevu elumärki, kui ta sealt leiti. Omapead jäädes poleks nõrkenud loom suutnud toitu

leida ja oleks hukkunud, seepärast viidi ta kolmeks nädalaks kostile kohalikku delfinaariumisse, kus elasid Billie liigikaaslased, kellele õpetati igasuguseid trikke ja tempe. Billie't trikkidega ei vaevatud – pärast kosumist lasti delfiinitüdruk, kelle rinnauimele kirjutatud number 3, vabadusse. Billie oli nimelt kolmas delfiin, kes ohust päästetuna jälle vabadusse lasti.

Möödus õige mitu aastat, mille jooksul oli delfiiniuuriijatel kerge Billie't uimenumbriga järgi ära tunda ning ta elukäiku jälgida. Billie sai seitse järeltulijat (kellest enamjagu kahjuks ei olnud eluvõimelised), jahtis kalu nagu kõik delfiinid, kusjuures kasutas angerjate urkast väljameelitamiseks surnud kalu, mis talle endale ei mekinud...

Ja ühel päeval märgati, et Billie sooritab veepinnal keerulist sabatantsu, mida oskasid ainult hoolega treenitud delfinaariumiasukad. Ta liugles graatsiliselt sabale toetudes nii ettepoole kui ka tagurpidi, kartmata isegi suurte laevade järellaietust. Ja vähe sellest: mõne aja pärast selgus, et Billie oli teistelegi delfiinidaamidele sabatantsu selgeks õpetanud!

„See pole võimalik!“ lautasid teadlased käsi. „Loomad ei õpi trikke selgeks ilma maiuspalata, ja teiste täiskasvanud loomade treenimine pole neile ilmiski jõukohane!“

Kuid Billie ainult muigas teadlaste jahmatuse peale ja tantsis lustlikult oma sababalletti, millal aga soovis.

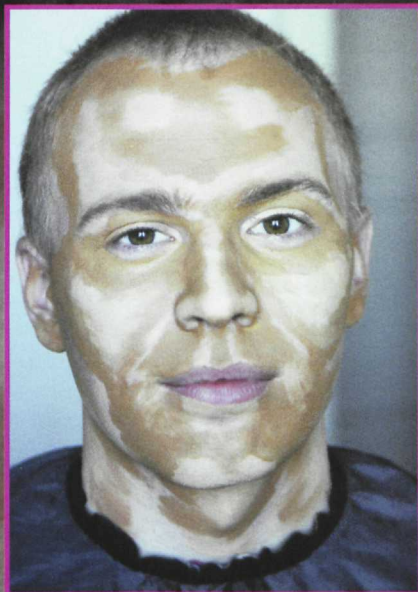
Loivaline baleriin sai maailmakuulsaks ning tänu tema kuulsusele leidis ka delfiinide varjupaik uusi toetajaid.

Kuid möödunud aastal ilmus Austraalia ajalehtedes kurb teade: 11. augustil tabas Billie't surm neerupuudulikkuse tõttu. Kuigi delfiinid elavad 30 – 40, vahel isegi 50 aastat, oli andekale sabatantsijale ja tantsuõpetajale antud elu-aastaid vaid 25... Temast jäi maha kaks järeltulijat: Rosso ja Marianna, ning palju ilusaid mälestusi.

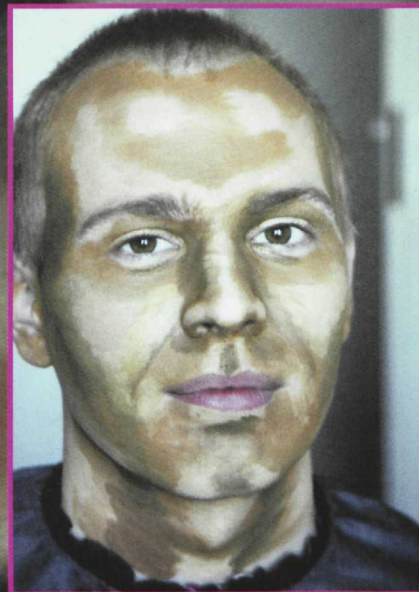
Näomaalingud

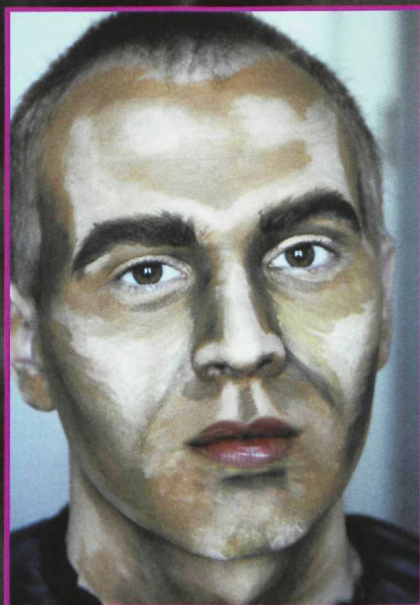
Võta heledam värv ja pintsel ning värvi laigukestena näo kõrgemad pinnad: nina, sarnad, kulmuluu, lõuaots. Kõikide kuju ja suuruse juures võta aluseks modelli nägu.

Võta keskmist tooni värv ja pintselda üle kogu nägu, välja arvatud heledad kohad.

Võta tumedam toon ja värvi laigukestena näo madalamad pinnad ning kortsude kohad: nina küljed, silmade sisemised nurgad, põsesarna lohud, alumise huule alune jne.

Värvi tumeda tooniga ka kulmud, et portree oleks usutavam. Punase värviga tee huuled. Modelleerimiseks võid kasutada ka heledamat ja tumedamat punast.

Kui sa enam midagi lisada ei taha, vali modellile taust ja tee pilt. Kui sul on kodus mõni tühi pildiraam, võib seda juba pildistamise ajal käes hoida. Kui pildiraami pole, saad selle hiljem arvuti abil peale „kleepida“

Oh, kallid kunstnik, maali mind!

Ma arvan, et meis kõigis on natuke edevust, mis kutsub kaamera ette poseerima.

Paljudes leidub ka sellist visadust, mis hoiab tundide viisi paigal ning lubab kunstnikul portreed maalida.

Me kõik oleme valmis vähemalt kord elus kannatlikult paigal istuma, et soovitud maali saada.

Tihemini seisame aga olukorra ees, kui oleme juba tundide viisi istunud ja valmis olnud, ent pole kunstnikke, kes pintseleid kulutaks.

Nüüd leidsin aga mooduse, kuidas selline situatsioon kiiresti ja huvitavalt lahendada.

Kusjuures portreealise sarnasuse ja proportsioonide õigsuse võin garanteerida. Mõnusat pintseldamist!

Kõigepealt vali kolm tooni. Keskmiseks tooniks vali naha värv, lisaks võta üks toon nahast heledam ja teine nahast tumedam.

Iris Müntel

Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Vello Salumets

The Beatles

“Olgu nüüd üks niisugune ka, ütles Jumal, kui löi ansambli The Beatles“

“Kui Hitler oleks elanud 60ndatel, poleks saksa tüdrukud lubanud tal pommitada Londonit, juhul kui seal oleks viibinud The Beatles.”

The Beatles on nimi, millele on pandud ülivõrdeid vist rohkem kui ükskõik mis teisele esinejale: soosituim, tuntuim, parim, andekaim, edukaim, veetlevaim, legendaarseim jne. Osa neist määratlustest peab paika, osa on aga maitse küsimus. Kui Beatlesi puhul kasutada vaid ühte määratlust, siis võiks see sõna olla “suurim”. Bänd oli – ja paljude meelest on veelgi – kõigi aegade suurim nimi popmuusika ajaloos. Suurem kui ABBA, Michael Jackson või Madonna. Isegi suurem kui Elvis Presley, kelle kuningastaatust ei seadnud enne Beatlesi võimuletulekut keegi kahiluse alla. Sellele Liverpoolist pärit nelikule oligi just Elvise löömine suurim eesmärk.

Juba ainult statistika rekordid räägivad üsna ühemõttelist keelt. Üks Beatlesi siiani löömata saavutusest on 4. aprillil 1964.a. avaldatud Billboardi tabel, kus **5 esimest kohta** kuulusid biitlite singlitele ja TOP 100 sisse mahtus tervelt 14 Beatlesi plaati. Samaaegselt oli albumite tabeli tipus 2 biitlite LP-d. Kui püsida USA lainel, siis biitlismaania kuumimal ajal moodustas bändi panus selle riigi tuhandetes radiojaamades edastatud muusikast peaaegu 60 protsenti.

EMI plaadifirmasse, kelle alla Beatles kuulus, laekus samal ajal üle 6 miljoni Inglise naela. Aastaks 1965 oli Lennoni ja McCartney lauludest tehtud peaaegu **2000 kaverit** ja esitajate hulgast võis leida mis tahes muusika tegijaid: estraadi-, sõjaväe- ja rahvapilliorkestreid, džässmuusikuid, löötpilli- ja kitarrimängijaid, traadi- ning reggae-bände, souli- ja kantri-lauljaid jne. 1964. aastast peale võttis iga ajaga kaasas käiv artist oma repertuaari Beatlesi laule ning neid oli oh kui palju!

Kuid kõige suurem Beatlesi plaatide müüja oli siiski The Beatles ise. Parast bändi laialiminekut 1970.aastal oli biitlite arvele kogunenud **59 üle miljonilise müügiarvuga plaati**. Keegi on kokku arvestanud, et käesoleva sajandi alguseks oli selle bändi plaate müüdnud maailmas kokku üle **330 miljoni**. Ja see hulk kasvab pidevalt!

The Beatlesi erakordselt suure populaarsuse üheks soodustavaks teguriks võib kahtlemata pidada 60ndate alguse labastunud muusikat. Eelmise aastakümne maailma noorte südameid pulbitsema löönud kuum, põnev ja traditsioonilist estraadilaulu reipasti tuulutanud *rock'n'roll* oli menutabelitest kadunud. Asemele oli tulnud (või õigemini oskuslikult paigutatud) suurte plaadikompaniide „jalutusrihma“ otsas paipoisilikult kõmpivad, kuid andelt üsna keskpärased teismepopi lauljad.

Sellesse paigal tammuvasse olustikku langes biitlite muusika kui pomm. The Beatles tõi tagasi *rock'i* algse innukuse, värskuse ja energilisuse, näidates, et sellisele muusikale leidub tohutul hulgal kuulajaid. Beatlesi eeskujudeks olid sellised tuntud mustanahalised rokkarid kui Chuck Berry ja Little Richard, aga ka valged *rock'n'roll'i* mõjutanud kujud Carl Perkins ja Buddy Holly. Lisaks olid jälgi jätnud ka – ehk veidi

üllatavalt – mitmed 60ndate alguse soositud naisansamblid nagu The Shirelles ja The Marvelettes ning mingil määral ka möödunud aastakümnete tantsumuusika ja evergreen'id.

Seega oli biitlite muusikas palju ammu tuntud materjali, kuid oli ka midagi uut. “*Rock'n'roll on see, missuguseks me selle teeme*”, ütles John Lennon lakooniliselt, viidates asjaolule, et Beatlesil oli omapärane *sound* ning muusikaliselt kirjaoskamatutel Lennoni ja McCartneyl uus ja ettearvamatu komme komponeerida popmuusikas täiesti ebaharilikke laule. Ka lihtsamate laulude puhul taipab biitlite muusika tõelist ülesehitust vaid pärast mitmekordset läbikuulamist.

Tegelikus Beatles-nähtuses, biitlismaanias, oli siiski küsimus ka paljus muus kui vaid erakordselt populaarseks saanud muusikas. Kuigi artistide ja filmistaaride jumaldamist oli nähtud ennegi, polnud iial varem kohatud maailmas ansamblit, keda jumaldati täies koosseisus ja samas iga selle liiget eraldi. Ja kuigi John, Paul, George ja Ringo olidki igaüks inimestena ääretult kütkestavad, oli ansambel The Beatles tervikuna veelgi kütkestavam. Teisisõnu, tervik oli suurem kui osade summa.

Beatles-muusika läbimurdu 60ndate algul ei põhjastanud vaid hetkemuusika nigel olukord. Suur vanusegrupp sõjajärgseid noori oli jõudnud teismikka ja nende tärrganud iseteadvus vajas kirglikult midagi oma. Tegelikult just Beatles sütitaski uuesti juba kustunud leegi, pakkudes noortele sellist särtsakat ja süütut lõbutsemist, millest vanem generatsioon üldse aru ei saanud. Vanemate vastu suunatud “mäss” oli noorte jaoks pigem teadlik ja kaalutletud ärritus kui tõeline “ärapanemine”. Ja see toimis. Biitlite jee-jee-muusika, pikad juuksed, rietus, nende omapärane Liverpooli kõnepruuk ning bändi liikmete väljautlemised ja käitumine olid peagi miljonitele noortele eeskujudeks ning jäljendusobjektideks. Beatlesil oli terve põlvkonna maailmavaate kujundamisele tohtu mõju.

Suurepärase Beatlesi ajaloo raamatu “Shout” kirjutanud Philip Norman on tõdenud: “Peagi valitseid biitlid ka aega ennast. Perioodiliselt ilmus kirjutisi nende kitarrisoundidest või uudsel kombel kinnitatud pluusikraedest. Nende plaadiümbrised olid kui teatud ajastut kujutav kunstinäitus. Ja kui viimaks kõik lõppes, jäi küünlaleekide kustudes vaid muusika.”

Üsna huvitav oli ka **Beatlesi muusika sünnipaik Liverpool**, mis jääb maailma metropolidest kaugemale. See ei tähendanud veel 60ndate algul isegi paljudele eurooplastele mitte midagi, liiati siis kaugemate maade elanikele. Lihtne inglane teadis vaid Liverpooli edukat jalgpallimeeskonda. Tagantjärele vaadates oli Liverpool siiski üks sobivaim koht *rock'n'rolli* uueks hälliks. See oli sadamalinn, kust läksid ja kuhu saabusid ennekõike USA vahet liikuvad liinilaevad. Nendel laevadel töötanud meremehed tõid reisidelt kaasa hulgaliselt ameerika plaate teadmise, et nende järele on Liverpooli noorte

hulgas suur nõudmine. Seega olid paljud ameerika bluisi, rütmibluusi, dzässi ja rock'n'roll'i esitajate nimed Liverpoolis üsna tuntud, samal ajal kui mujal Inglismaal kuulati ookeanitagustest artistidest imalavõitu Pat Boone'i, Johnny Rayd, Guy Mitchell'i või Paul Ankat.

9. X 1940. aastal sündinud **John Winston Lennon** kuulis rock'n'roll'i esmakordselt kinos, kus linastus ameerika film "Blackboard Jungle", mille algiiirite taustal kõlas Bill Haley "Rock Around The Clock". Ta oli lugenud, et USAs lõhuti selle filmi vaatamisel kinotoole, kuid Liverpoolis taolist möllu ei tulnud. Hoopis suurema mulje jättis Lennonile 1956 ilmunud Elvise plaat "Heartbreak Hotel". Kuid tõelise sädeme hakata ise taolist muusikat laulma ja mängima andis siiski skiffle-meis Lonnie Donegan oma hitiga "Rock Island Line". Selle tulemusena hakkasid tuhanded briti noored moodustama skiffle-bände, mille varustusse kuulusid odavad akustilised kitarid, puidust teekarbid, kepist ja nõõrist kokkuklopsitud "bass" ja rütmipillina laineline pesulaud. John Lennon otsustas koos sõbra Pete Shottoniga moodustada skiffle-bändi The Quarrymen.

8. VI 1942. aastal sündinud **James Paul McCartney** isa, kel oli enne sõda olnud oma ansambel The Jim Mac Jazz Band, kannustas ka poega tegelema muusikaga. Tema pakutud trompetimäng jäi aga Paulil kohe pooleli, kui poiss kuulis Liverpooli Empire teatris esinemas Lonnie Donegani. Paul hankis kitari, kuid mängimine kujunes raskemaks kui ta lootis. Peagi tajus ta, et on vasakukäeline. Paul tõstis kitarrikeeled vastupidisesse järjekorda, keeras pilli teistpidi kätte ja nüüd hakkasid lood pillil kiiresti kõlama. Pauli suurteks eeskujudeks olid tollal pöörast rock'n'roll'i piitsutatav Little Richard, pehmet ballaadiliini esindav The Everly Brothers ja muidugi Elvis Presley.

1957. aasta juulis tutvustas Pauli ja Johni ühine tuttav Ivan Vaughan ühel Quarrymeni vabaõhuesinemisel neid omavahel. Seda on kuulus helilooja Leonhard Bernstein kommenteerinud nii: "Sel päeval kohtusid Ristija Johannes ja Püha Paulus".

25. II 1943. aastal sündinud **George Harrisoni** muusikategemise eeskujuks oli samuti skiffle-kuningas Lonnie Donegan. Koos venna Peteriga moodustati bänd The Rebels ja käidi paaril korral isegi esinemas. George'i kitarimänguoskusest sai haisu ninna samas koolis õppiv Paul McCartney, kes otsustas seda veel poisiohtu noorukit Quarrymeniga liitumiseks tutvustada John Lennonile. Johni esimene reaktsioon oli: "Kas me hakkame moodustama lasteaeda või mida?". Kuid mõne aja pärast pääses ka Harrison bändi ridadesse.

1958. aasta lõpuks liitus triiks kuivanud bändiga John Lennoni sõber Stuart Sutcliffe, kes võttis kaela basskitari.

Trummimehed aga vaheldusid, kuni lõpuks istus sinna toolile Pete Best. Ka ansambli nimed vahetusid üsna kiiresti, kuni **lõpuks nuputas Lennon välja nime The Beatles**.

1961. aasta oktoobris astus Liverpooli plaadikaupluse omanik **Brian Epstein** sisse lähikonna keldriklubisse The Cavern, et näha talle tundmatut bändi, kelle Saksamaal valminud plaati "My Bonnie", kus The Beatlesi solistiks tuntud inglise pop-täht Tony Sheridan, olid paljud noored tema poest küsinud. On väidetud, et rock-muusikat mitte eriti austavat Epstein'i mõjutas mitte niivõrd muusika kui pigem see, mida ta nägi, s.o. laval kitsastes nahkürpides ja üleni higist nelja noort kutti. Kuid biitlitega kohtudes hakkas talle meeldima poiste vaimukus, sõnaosavus ja huumor – täpselt samad asjad, mida mõni aasta hiljem imetlesid ajakirjanduse, raadio ja TV kogenud toimetajad. 1962. a. jaanuaris sõlmis Epstein Beatlesiga mäenedzerilepingu.

Decca plaadifirma jaoks tehtud Beatlesi proovisalvestused viskas sealne boss Dick Rowe kõrvale, öeldes, et kitarribändid on kohe-kohe moest läinud. Aga Epstein ei jätnud jonnki. Ta pakkus sama lindi välja EMI-le kuuluva Parlophone'i poposakonna juhatajale, klassikalise muusikaharidusega produtsendile **George Martinile**.

1962. aasta juunis salvestas Martin EMI Abbey Road-stuudios 6 biitlite lugu, teatades mäenedzerile, et võiks välja anda singli, kus peal Lennoni-McCartney laulud "Love Me Do / P.S. I Love You". Tingimuseks oli, et Beatles peab leidma uue trummimehe.

Kuna käsk on vanem kui seadus, siis visati Pete Best bändist välja ja tema asemele võeti juba Hamburgi päevilt tuttav, ansambelis Rory Storm & The Hurriganes trumme tagunud laheda olekuga **Richard Starkey** (7. VII 1940), kes ristiti sõrmuste kandmise tõttu peagi Ringo Starriks.

1963. aasta maikuu tõusis seitsmeks nädalaks Briti tabeli tippu Lennoni – McCartney pala "From Me To You". Nii sai alguse stoori, aga kui tahate, siis ka legend nimega "The Beatles".

VAATA KA INTERNETI!

The Beatles esitamas lugu "She Loves You"

<http://www.youtube.com/watch?v=QoF-7VMMihA&feature=related>

The Beatles esitamas lugu "I Want To Hold Your Hand"

http://www.youtube.com/watch?v=iim6s8Ea_bE&feature=related

The Beatles esmakordselt saabumas USA-sse:

<http://video.google.com/videoplay?docid=755368613918481310#docid=4261862411835070606>

The Beatles esmakordselt USA-s Ed Sullivan Shows:

<http://video.google.com/videoplay?docid=755368613918481310#docid=7050354913501373440>

Tere, Triibu-Liine!
Tahtsin jagada Sinuga oma selle-
suviseid luikede lummuse hetki.

Käisin juulis 9-päevasel Sveitsi loodusreisil koos oma emaga. Ega ma ei teadnud, et me seal nii palju luiki kohtame, sest meil oli ikkagi mägine reis ja ma pole kuulnud, et luiged mägedes elaksid. Mulle meeldivad luiged lindudest üle kõige: nad on tõesti uhked, väärrikad ja suursugused, kaunid linnud. Ilmselt meeldib luik mulle ka sellepärast, et on rahulikkuse võrdkuju.

Ainus, millega ma üldse nõus pole, on see, et luigepojad on inetud. Ega ikka ei ole küll! Mitmeid aastaid tagasi oli meie Türi tehisjärve ääres pesitsemas luigepere ja siis nägin nende poegigi. Nii mõnused väiksed karvapallid! Kahjuks nad enam meie järve äärde pesitsemata ei tule, ainult kevadel lendavad korra läbi.

Kuna ma ei suutnud ise nende võrratute luigepiltide vahel valikut teha, siis saadan kõik Sulle vaadata. Osal ei ole kvaliteet kõige parem, pilt on veidi udune, aga minu meelest annab just see pildile mingi erilise lummuse. Võib-olla oli asi tolle päeva kuumuses – öösel oli kuskil 33 - 35 kraadi. Luiged on pildistatud Luzerni linna 200m pikkuse Kapellbricke juures, mis on vanim hoone Šveitsis (ehitatud 1333.a.). Selle silla peal kõndimine oli, nagu viibiksid paradisis: kaunid luiged, lummas õitearoom (silda katavad terves pikkuses lilleamplid), mõnus soojus ja kuskilt kostuv mahe muusika. Need luiged, kes on koos partidega (väga sõbralikult, muide, inimesed võiksid neist õppust võtta) ja pildid, kus taamal paistavad mäed, on üles võetud itaaliakeelse Šveitsi linnakeses Asconas. Ühe pildi luiged elavad hoopis kuskil Poolamaal ja osa luikedest oli Leedus ühe maastikukaitseala tutvustaval viidal, aga ilusad olid nad siiski.

See oli minu elu esimene ja väga meeldejääv välismaa reis. Ma ei kahetse ja läheks iga hetk Šveitsi tagasi.

Luikede lummuses

Merepinnal liueldes

Ma olen Pipi ja ma saadan teile pildid, kuidas ma surfan. Ma ei tea selle ala eestikeelset nime, aga inglise keeles on selle nimi *saltrock surfing*. Ma olen seda peaaegu 2 aastat teinud ja naudin väga.

Elan pool aastat Inglismaal, kus ma tavaliselt seda teen, ja pool Eestis, kus ma seda ei tee. *Saltrock surfing* on selline surfamine, kus sul on puust sile ja umbes 1 meetrit pikk surfilaud ja sa viskad selle liuglema õhukese merevee pinnale. Siis jooksed, hüppad peale ja sõidad. See on väga lõbus. Ma loodan et, teile meeldisid pildid, kuidas ma seda teen!

Pipi-Lotta Kulla (10) Laeva vallast

Laura Sepp Tallinnast

Päikesepaistel on kõige mõnusam ujuda!

Ma olen Lilian. Olen kaheksa aastane. Minu kodu lähedal on järv. Ma olen seal juba kolm korda ujumas käinud. Kui ma veel ujuda ei osanud, siis meeldis mulle niisama vees sulistada.

Kui päike paistab kuumalt, siis on veel kõige mõnusam ujuda! Eelmisel aastal käisime issiga paadiga sõitmas. See oli tore! Järve ääres meeldib mulle veel õdedega rannapalli mängida. Mulle meeldivad kalad. Aga eriti meeldivad mulle delfiinid. Ja veel meeldivad mulle ookeanipõhja korallid, sest korallid on väga ilusad. Olen neid televiisorist näinud. Teokarbid on ka ilusad. Ma olen kuulnud kümmet lugu merineitsitest ja kaheksat lugu merest.

Lilian Papagoi Valgamaalt

Hama®

Helmete abil käed kuldseks!

Nende kohta, kelle käes iga töö lahedasti edeneb, öeldakse „kuldsete kätega inimesed“. Kes see siis endale kuldseid käsi ei ihkaks!

Aga tublidus ei tule tööta, osavus hooleta. Selleks, et su käed kõigega toime tuleksid, peaksid maast-madalast näpuosavust harjutama. Mänguasjameistrid on leiutanud vahvaid vahendeid, mille abil on lausa lust osavõime kasvatada.

HAMA helmed treenivad ühtaegu nii kätt, silma kui ka värvitunnetust.

Mis on HAMA?

Hama komplektid koosnevad värvilistest helmestest ja pildiladusest. Helmeid alusele ladudes võid teha just selliseid pilte, nagu ise soovid. Helmed kinnitatakse pildiki triikrauaga triikides – väiksemad lapsed peaksid siin paluma isa-ema, vanaema või suurema õe-venna abi. Hama sobib nii mudilastele näpuharjutuseks kui ka koolilastele ja

midi maxi

täiskasvanutelegi kenade helmesmaailme meisterdamiseks.

Väiksematele lastele valmistatakse MAXI helmeid. Suuremad, kelle sõrmed on juba osavamad, valivad kahtlemata pärlitööks 5-millimeetrilise läbimõõduga helmed, mida valmistatakse tervelt 52 värvitoonis. Plasthelmeid võib lisaks piltide meisterdamisele lükkida ka noori otsa, sest kellele siis ei meeldi ennast ehtida!

Aga missugune oleks Sinu meelest kõige ilusam ehe, mille Sa endale või oma sõpradele valmistaksid?

Joonista oma unistuste pärl paberile ja saada toimetusse enne 5. oktoobrit! Parimatele Hama helmed Rekato!l!

HAMA helmeid leiad hästi varustatud poodidest ja internetipoest
www.rekato.ee